

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal

A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.

Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Memento.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
532—1935. szám.

KÖRLEVÉL.*

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Annak, aki „böles szív”-vel igyekszik járni az Úr előtt, életének minden idejében szeme előtt kell tartani azt az igazságot, hogy mindössze „egy lépés a köze az életnek és halálnak”. Sokkal erősebben áll előttünk ez az igazság akkor, amikor földi nappalunk alkonyatra hajlik, még inkább, ha az alkonyat kódét a betegség háborgatásai sűrűbbé teszik.

„Házunknak mindenkor el kell rendelve lenni”, hogyha váratlanul kéretnék is számon a lelkünk, egész számadással állhassunk Isten elé. Nem keserítés okából mondom, hogy az én házam elrendelve áll és nem pirul az orcám, ha azt mondom, hogy emberileg szólván hiánytalan számadással állhatok az én Uram Istenem elé. Nem tarthatom magamat haszontalan szolgának, mert mindig többet igyekeztem cselekedni, mint amennyi földi törvények szerint kötelességem volt. Életem minden ideje és ereje hűséges szolgálatban állott s minél jobban megfáradtak testemnek és lelkemnek erői, annyival inkább megerősödtem többrevaló megbízatásom és az eltett korona elnyerése iránti hitemben.

Nem akarok más mértékkel mérni másnak, mint magamnak. Sokat írtam magam elé, sokat kívántam magamtól, sokra igyekeztem és munkálkodtam is annyit, mint bárki is szolgatársaim közül. Mivel az élet hamar elfolyik s a napok múlása közelebb-közelebb visz az ítélőszékhez, „nem rejtőzöm el Attól, Aki a széken ül”, hanem előtte nyugodt bizonyágtevőként állok.

* Jelentőségénél fogva jónak láttuk ezt a körlevelet vezéreikben adni.

Emiatt is, állásomnak vigyázó természete miatt is jogom van ítéletet mondani mások felett. Ha lelkipásztortársaimra általánosságban gondolok, keserű az ítéletem. Nem vetik oda-adással kezüket az ekeszarvára, nem dőlnek neki hűséggel a feladatoknak, nem mennek cél-egyenest, az odafelvalókra nem néznek lelkesült látással. Nem tudakozzák szorgalmasan az Írásokat, nem néznek bölesen a szabadság tökéletes törvényébe. Hidegen maradnak akkor is, ha mások égnék és sokszor állanak napestig hivalkodva ahelyett, hogy munkálkodnának míg nappal vagyon és fákllyavilágnál meghosszabbítanák szolgálatukat az éjszakába is.

Így elveszünk. Az élet s az emberek mind többet és többet kívánnak, és mi nem tudunk és nem akarunk többet adni. Az ellenség orosz-lánná erősödik és járván-kelvén, könnyű szerrel nyél el bennünket, akik nem fegyvereztük fel magunkat a hit és tudomány, a szolgálat és áldozat fegyvereivel.

Nemsokára nyílik a tavasz. Nagytiszteletűségtek indulnak a gyülekezetek megvizsgálásának útjára. Indulás előtt vizsgálják meg magukat s útjuk során különösképpen a lelkipásztorokat. Kérjék számon tőlük, hogy mindennapi kenyerükké vált-e az Ige, imádkoznak-e titkon és dolgoznak-e nyilván? Teljesítik-e pontosan és buzgón lelkiszolgálatukat, tanulnak-e folyton, meggondolván, hogy még a legtudósabb emberben is „rész szerint van az ismeret”. Ismerik-e törvényeinket, egyházunk életének folyását, egyházi és iskolai lapjainkat és élnek-e olyan életet, amelynek papi voltát nemcsak az oklevél és az állás bizonyítja.

Figyelmeztessék komolyan mindnyáját, különösképpen a nagy gyülekezetek lelkipásztorait, hogy főként rajtuk, hitükön, tudományukon, szolgálatukon, életükön fordul meg a magyar kálvinista egyház jövője. Ennek az

egyháznak a multjéért az ősök szenvedtek is, nekünk tehát illő legalább hűséggel munkálkodnunk. Nem a zsoldért, hanem a lélekért, amelyben lelkiismeret útján szól az Isten ítélete. Milyen másként hangzik, ha ez az ítélet így szól: „jó szolgál”, mintha ezt mondja: „gonosz szolgál”.

Úgy érzem, hogy könnyítettem a lelken s a lelken nyugvó történelmi felelősségen ezek elmondásával.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1935 február 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Emlékezzünk.

A gyorsvonal sebességével repül velünk az idő szárnyas kereke s Klio, a történelem Múzsája alig győzi táblájára fölvéni az eseményeket, hogy az utókornak számot tudjon adni mindazon történésekről, melyek az egymásután következő emberöltők életére kitörülhetetlenül rányomják a maguk bélyegét.

Am a történelmen kívül még egy másik hatalmas faktor is jelzi az eseményeket, époly hűséggel és pontossággal s habár ezek a jelzések idővel elhalványodnak is, a visszatérő évfordulók napfényében újra ragyogni kezdenek, vagy a gyásznak ébenfa tükrében sötételemek, aszerint, amint az örömeink, vagy a bánatnak évfordulója lengeti felettünk lobogóját.

Ez a másik hatalmas faktor az emlékezés, mely épúgy visszatükrözi az eseményeket az egyén életében, mint egy egész nemzet életfolyásában.

Az emlékezés a nemzet élő lelkiismerete. Vanak még ma is primitív népek, ahol a történetírás nincs kiépülve s írott avagy nyomtatott föliánsok nem őrzik meg rendszeresen a váltakozó élet eseményeit s vászonra festett remekművek nem őrzik a történelmi pillanatok nagyszerűségét: de őrzi az együvé tartozó néplelek azokat a rege, a monda szivárványfényében s egyik nemzedék a másiknak adja át azokat hősi époszok alakjában, mint ahogy Arany Jánosunk éneklí:

*Száll a madár ágról ágra,
Száll az ének szájról szájra.
Fü kizöldül ó sirhalmon,
Furulya szól néma hanton.*

Nincs kétségem aziránt, hogy az utolsó honvéd is lehunyt fáradt szemét és alig van ma már élő ember, aki még ott harcolt volna a legendás 48—49-i magyar szabadságharc tündöklő, majd Világosnál halványan lehanyatló zászlói alatt; elfogytak a Kossuth katonái, kik Isaszegnél, Vácnál és Nagysallónál aratták a győzelem babérjait a Damjanich vezérlete alatt, avagy a körülrajongott Bem-apó

hadseregében vitézkedtek s talán látták is a Petőfi átszellemült porhüvelyét a segesvári síkon lehanyatlani: de él a magyar nemzet élő lelkiismerete, mely a szent emlékezés glóriájával vonja be minden március 15-én a szabadságáért oroslánként küzdő dicső honvédek alakjait, akiknek nem volt nagyobb és drágább kincsük „mint a haza becsülete”.

A nagy évforduló újra eljött a márciusi szelek szárnyán s a multnak fátyolát föllebentve újra áldoznak a ma élők a szabadságharc eszmévé finomult hősei emlékének, lélekben ünnepi ruhát öltünk magunkra s mint egykor Kossuth Lajos leborult a nemzet nagysága előtt, akként borulunk le mi is emléük előtt s főlemlegetve dicső példájokat, odatárják életüket és halálukat a ma élő újabb nemzedék elé, hogy szerezzenek általuk lángoló lelkesedést és a hazáért tenni kész törhetetlen akaratot a trianoni gyász sötét árnyékában.

Baja Mihály.

Vas Mihály.

50 évvel ezelőtt egy zömöktermetű, villogószemű fiatal lelkipásztor került a gégyényi ekléziába: Vas Mihály. Az emberek sok jót tudtak felőle, mint kiváló sárospataki diákról s Lukács Ödön esperes mellett is kitűnő iskolában volt — azonban mégis kételkedve csóválták fejüket, ha az új papra várakozó teendőkre gondoltak.

A gégyényi egyház ugyanis a 90 egyházat magában foglaló régi felsőszabolcsi egyházmegyének egyik legelhagyatottabb egyháza volt. Szegénység, tudatlanság, lelki és anyagi lezülles volt a szomorúan jellemző ismertetőjele. Pár évvel azelőtt egyik lelkipásztor a rablőgyilkosságnak esett áldozatul. Az egyház 40 hold földjét pedig a hátralékos állami adók kifizetésére adatta el a bölcs tanács. El lehet gondolni, hogyan nézhetett ki a parányi, rozoga templom, az ócska parókhia, a düledező iskola és tanítói lakás.

Az új lelkipásztornak tehát két fronton kellett tevékenységét kifejtenie: átförmálni a lelkeket és megteremteni a semmiből az anyagi élet feltételeit. A primitív, falusi élet feltételei között mindenik feladat szinte emberfeletti erőt kívánó. Vas Mihály az Alma Materből hozott tudással, idealizmussal s Istentől nyert vasakarattal vágott neki a teendőknek.

Működése a falu jórészének, különösen a zavarosban halászóknak, sehogyanssem tetszett. Hosszú éveken át az élete sem volt biztosságban azok részéről, akiket fegyelemre kényszerített. Őt azonban útjától, melyet a lelkiismeret és a kötelesség elébszabott, eltéríteni nem lehetett. Szószéken, családi összejöveteleken, látogatásokon, iskolában, községi tanácsházban, utcán járva, mezőn sétálva lobogtatta az ige szövétnekét s igyekezett felgyújtani a lelkekben a vallásos hit, haza- és egyházszertet szent tüzét. Vasárnap délutánként letelepedett a kapuk előtti lócán oda, ahol legtöbben voltak, leghangosabban csattogott a kártya s legszaporábban folyt a pletykák áradata. Kivett zsebéből valami érdekes és építő-tartalmú olvasmányt s olvasni kezdett a

jelenlétüknek. Eleinte bizony megtörtént, hogy a lelkes olvasó csaknem magára maradt, mire körülnézett — de lassan engedett a szívek közönye s az emberek megérezték, hogy új lélek s ezzel együtt új világ költözött közéjük.

Így csinált Vas Mihály intenzív belmissziót akkor, amikor ez a szó még meg sem született s az egyházi élet a boldog semmittevés édes álmát aludta. A gyülekezeti munka szükségességét hirdette és gyakorolta, ahova csak szava és keze elért. Ez iránt való buzgósága nem lankadt, hanem csak nagyobb lendületet nyert akkor, amikor a hivatalos egyházi élet is figyelmet fordított az intenzívebb lelkigondozásra.

Másik feladatát, az egyház anyagi megerősítését, hasonló céltudatossággal és törhetetlen akarattal szolgálta. Istenadta tehetségével mestere volt a számoknak. A filléreket megbecsülte s első fizetéséből kézi áruraktárt alkotott, amelynek hasznát az egyház szükségeire fordította. Íme csirájában a később megszületett szövetségi gondolat, hogy a falu megszabaduljon az áruzsorától s a mérsékelt haszon közcéllokat szolgáljon. Természetesen ilyen önzetlen vezetés mellett az egyház anyagilag is a fejlődés útjára lépett. Mintegy 20 évi kemény munka után nagyszabású anyagi élet képe bontakozik ki. A falu földbirtokosának, Mezőssy Gusztávnak és nejének lelkes támogatása mellett az egyház részére 300 m. hold földet vesz, parókiát, templomot, iskolákat épít s az épületeket szép környezetben helyezi el. Fásít, gyümölcsösöt telepít, méhészkedik s mindezzel a falu népének is példát mutat.

Sokoldalú elfoglaltsága mellett tevékeny részt vesz az egyházi közéletben, a községi és vármegyei életben. Össze gyűjti és kiadja az egyházkerület közérdekű határozatait, mintaszerű számviteli rendszert épít ki. A régi nagy egyházmegyének pénztárnoka, majd tanácsbírója volt — amikor pedig az egyházmegye kettévált 1909-ben, esperese lett a felsőszabolcsi új egyházmegyének.

Mint esperes, példaképe volt a pontosságának, kötelességteljesítésnek és önfeláldozó szolgálatnak. Szinte az egész egyházmegyéért maga akart dolgozni. Esperessége alatt, amelyet 1918-ig folytatott, példás rendet teremtett az egyházak számvitelében s szeretettel ápolta a kettévált egyházmegye nyíregyházi leányinternátusát, amelyből a mai Leánykálvineum fejlődött ki. Szociális érzékére jellemző, hogy célkitűzései között ott volt egy kisvárdai szeretetház megalkotása is.

Ma, 50 év után, Gégény az ország legjobban elrendezett egyházai közé tartozik s ez a Vas Mihály tudásának, hűségének és szorgalmának az eredménye. Minden jóban segítője s minden küzdelemben osztályostársa volt felesége, Gráf Zsuzsánna, akiben az egyházát és népét szerető papné lelkes alakja áll előttünk.

Mi, tanítványai és munkatársai, örömmel és szeretettel köszöntjük jubiláló lelkipásztor testvérünket, kedves Miska bátyánkat szeretettel együtt s a Jelenések 3. r. 12. versére gondolunk: „Aki győz, oszloppá teszem azt az én Istenemnek templomában...” Vas Mihály győzött s boldog egyház az, amelyiknek épületébe a Vas Mihályok életét építi bele Isten bölcs keze! Építse még nagyon sokáig!

Demecser.

Kiss Lajos.

Az oxfordi csoportmozgalom.

Dr. Farkas Pál.

A múlt évtized elején az oxfordi egyetemen egy szokatlan, eleinte közönyösséggel kezelt, ma már azonban méreteiben is világmozgalom indult meg, amelynek tagjai a csoportokban végzett munka után az egész mozgalmat csoportmozgalomnak hívják. Eleinte az anglikán és a szabad egyház meg lehetős féltékenységgel nézte a mozgalmat, kivált amikor az elhagyta az oxfordi egyetemet és mind szélesebb körökben hódított Angliában. Ma már azonban a mozgalom munkásai az egyház vezetőinek áldásával indulnak körútjukra, a brit birodalom lelkészei közül nagyon sokan a mozgalom elveit vallják. A kontinensre már régebben átjött a mozgalom. Legelőször hollandok foglalkoztak vele, majd rövid idő alatt Franciaországban és Svájcban terjedt el. A magyarországi kiscsoportok már német minta után működnek. Különösen Budapesten és Kolozsvárt vannak a mozgalomnak lelkes munkásai.

Az oxfordi csoportmozgalom legelőször mint diákevangélizáció indult meg Oxfordban. Mi volt ebben az ősi egyetemi városban a léghő, amely szükségessé tette ezt a munkát? Úgy Oxford, mint a világ többi egyeteme, főképpen az intellektus képzésére helyezi a fősúlyt. Az egyetem hatalmas előadásai, ahol nem vidéki agyak, hanem világhírű professzorok tanítanak, a dűsan felszerelt laboratóriumok, a nagyszerű könyvtárak mind azt a célt szolgálják, hogy az alatt a három vagy négy év alatt, míg a diák ott tartózkodik valamelyik kollégiumban, teljesen kicserélt, agyontrenirozott intellektussal kerüljön ki az életbe. De megkérdezhetjük, hogy Oxford, vagy akármelyik egyetem mennyiben lesz tréner a karakternek? A jellem ügyének a rendezését elintézi néhány egyetemi szabály, pl. hogy este 9 óra után csak engedéllyel lehet kimaradni a kollégiumokból, mert azután az embert igazoltatják a cirkáló egyetemi csőzők. Az ilyen szabályokat azonban még egy diák sem vette nagyon komolyan. Minden lelki tréning az egyénre van hagyva: csináld úgy, amint tudod és akarod. Ezért azután nagyon sok angol diák, amikor elhagyja az egyetemet, nemhogy közelebb jutott volna az Istenhez, hanem egyenesen eltávolodott tőle. A gyarmatok rettenetes korcsmai tele vannak Oxford és Cambridge hajótöröttjeivel. Igaz, hogy a klubok és az egyesületek életében meg lehet találni a fejlődést, azonban itt is csak szellemi és fizikai fejlődésről van szó, nagyon sok esetben pedig csak sznobokat nevelnek ezek az egyesületek. Az intézményszerű vallásos nevelés pedig csődöt mondott, mert a legtöbb diák irtózik attól, ami erőltetett. Ilyen volt az egyetemi istentisztelet is Oxfordban, ahol nem az élet realitásainak keresztyén megoldásairól szoltak, hanem különféle életfilozófiákat olvastak fel az egyetemi káplánok. A diákgyülekezet fele aludt, másik fele pedig bosszankodott. Az evangéliumi diákegyesületekben spekulatív munka folyt, az újtestamentum csodáiról vitakoztak, vagy arról beszéltek, hogy vajjon az evolúciós filozófiának adják-e a pálmát a Genézis mithoszai felett? Az oxfordi theologusok éppen úgy nem tanulták a keresztyén pásztorális pszichológia elemeit,

mint a magyar theologusok. Oxfordban a háború után dühöngött az intellektuáлизmus, de halott, vagy a legjobb esetben pislákoló volt a lélek.

Ebbe a világba lép bele egy amerikai lutheránus lelkész. A neve Dr. Buchman Frank. Állását egy amerikai gyárvárosban elhagyja, mert a gyülekezet gazdasági tanácsa nem hajlandó folyósítani segílyt a szegények istápolására. 1908-ban Angliába jön és itt egy prédikáció hatása alatt teljesen átérti a kereszt értelmét. Megtér. Bocsánatot kérő leveleket ír a gazdasági tanács hat tagjának, akikre többé már nem képes haragudni. A következő hat évben az Egyesült Államok egyik állami egyetemén diák-szövetségi titkár lesz, ahol 1500 diákot szervez be bibliaköri munkába. 1916-ban lektor lesz a hartfordi theológián, így a vakációkban sokat utazik. 1918-ban Kinában tartja az azóta világhíressé lett első house-partyt, amely két hétig tartott. 1921-ben két kínai anglikán püspök megbízására Cambridgebe jön, itt megtérít két egyetemi hallgatót, akikkel Oxfordba megy. Itt a Christ Church kollégiumban, Loudon Hamilton szobájában beszél legelőször a mozgalomról. Az év nyarán már megtartják az első house-partyt, házi összejövetelt Cambridgeben. Hamilton a munkát tovább vezeti Oxfordban. Évről-évre rendszeresen tartják az egyetemközi house-partykat. 1927-ben egy nagyobb csoport Amerikába megy. 1928-ban már külön csoport-istentiszteletek vannak minden vasárnap reggel Oxfordban. Az egyetemi diáklap, az Isis kigúnyolja őket. Több és több tanáregéd áll a mozgalom mellé. Ugyanebben az évben már meglátogatják Dél-Afrikát. 1929-ben már az egyetemi templomban tartanak istentiszteleteket az egyik theologiai professzor vezetése alatt. Egyre jobban szaporodnak a kollégiumi összejövetelek, bibliakörök. 1930 telén megrohamozzák Skócia egyetemét, 1931-ben nagyobb house-partyt tartanak Oxfordban. 1932-ben pedig megjelenik a csoportmozgalom világhírű könyve egy megtért újságíró tollából, a For Sinners Only. Ezután következik a londoni gyűlés, 1932-ben már az oxfordi house-partyn 5000 lelket számlálnak össze a világ minden részéből. 1934 nyarán egy hatalmas nemzetközi gyűlést tartanak újra Oxfordban, ahol a résztvevők egy része be sem fér a kollégiumokba, hanem az egyetemi sportpályákon lakik sátor alatt. A télen Norvégiát szállták meg a norvég parlamen elnökének meghívására. Most pedig a munka főképpen Anglia nagyobb városaiban folyik.

Mi ez a mozgalom? A keresztyén egyházak keretein belül haladó belmissziói mozgalom. Nem tartozhat hozzá hivatalosan senki. Nincs tagsági listája, sem jelvénye, sem állandó tartózkodási helye. A különféle csoportok egymástól teljesen függetlenül működnek, így az oxfordi csoportoknak semmi közük sincs a skót csoportokhoz. Egy csoport népet foglal magában ez a mozgalom, akik hivatásra való tekintet nélkül alárendelték életüket az Istennek, és a Szent Lélek vezetése alatt mély lelki életet akarnak élni. Nem vallásfelekezet tehát, mert semmi olyan dolog nincs, amely dogmatikailag lényegesen megkülönböztetné őket más vallásfelekezetektől. — Nincs temploma, papsága sincs, vagyona sincs, munkásainak nincs fizetésük. A mozgalom munkásai megajánlásokból tartják fent életüket, mert egyes gazdag pártfogók nagy összegeket adnak a mozgalom

céljaira. Olyanok az egyik oxfordi tanáregéd szerint, mintha kereszteslovagok lennének modern ruhában, akik a Lélek fegyverzetét viselik. Sokan közülök nem dohányoznak és nem isznak szeszes italt. Szeretik az elegáns viseletet, mert a Lélek templomának meggyőződésük szerint kívülről is illik ragyogni. Megnyerő modorúak, sokan közülök ritka humorral és intelligenciával rendelkeznek.

Mit akar ez a mozgalom? Új világrendet felállítani Krisztusért. Mindenféle vallásfelekezet tagjai között dolgozik és azt akarja, hogy akik ma lelkileg kívül állnak az egyházon, jöjjenek vissza és vegyék fel a terheket. Felakarják ébreszteni a keresztyén egyház tagjaiban elaludt felelősséget. Semmit sem hirdet ez a mozgalom, ami nem alapja a keresztyén hitnek, nem emészti fel önmagát szektás disputákban. Vissza akarja hozni a csak névleg keresztyéneket minden élet legősibb alapjára, az Isten tervére. Ennek a visszahozásnak, új dogmatikai műszóval nem megtérésnek, hanem átváltoztatásnak csak egyetlen feltétele van: ha teljes egészében alárendeli magát az ember Istennek és megpróbál a Krisztus életével parallel életet élni a Szent Lélek vezetése alatt. A mozgalom célja tehát, hogy a Szentlélek hatalmát élő valósággá tegye ezen a világon. Egy egységes lelki világrendet, az Istennek alárendelt lelki világrendjét akarja megszilárdítani ezen a földön, mert azt hiszi, hogy az új lelki világrend magával hoz minden fejlődést. Tudja, hogy ez a lelki egység nagyobb gyakorlati értékkel bír, mintha önző pietisták, vagy vak pogányok vagyunk. A mozgalom munkája azonban nem száraz és kódós dogmatikai ideálok ismétlése, hanem pusztán gyakorlati dolog, megmutatni az Isten átváltoztató kegyelmét mindenkinek.

A mozgalom etikája nem új. Teljesen gyakorlati. A Drummond-féle négy ethikai alapelvet eleve-niti fel és hozza az ember gyakorlati keresztyén életébe. Ezek:

- a teljes becsületesség,
- a teljes tisztaság,
- a teljes önzetlenség,
- a teljes szeretet.

(Folyt. köv.)

Kondás Gyurka tekintélyt szerez.

Írta: Baráth Imre.

Födolog a tekintély-kultusz, meg aztán a felekezeti alapon való berendezkedés — hangzik ma jobbról-balról.

Hogy aztán ezen az alapon mennyi helytelenséget, zöltséget, badarságot követünk el; mennyi kárt okozunk magunknak, arról hallgat a krónika.

Én itt leírok egy esetet. Velem történt. Jogom van elmondani, elbeszélni.

Nem régen, a téli viharok idején füst árasztotta el irodámat. A nagy füst miatt már alig láttam a könyves szekrényt. Sőt behatolt a füst a szomszédos két szobába is, átjárva ott minden, ruhát, ágyneműket.

— Egyházi! — szoltam egy napon elkese-redeve — küldjön ide egy kéményseprőt.

Pár perc múlva az egyházi azzal a hírrel jött vissza, hogy a kéményseprők nincsenek otthon. Csak a főnök, egyedül, aki azonnal jönni fog.

Meg is jelent rövidesen a főmester. Persze számat sem hozott magával.

— Van itt valami kályhatisztító eszköz? — kérde tőlem.

— Van — válaszoltam.

— S a kezébe adtam egy hosszú dróton fityegő fekete kefét.

A főmester aztán kinyitotta a kürtőnek a szoba falán levő ajtaját s a kefét a kémény felé eresztve, rángatni kezdte.

— Nagy baj ez a füst, kérem. Valósággal az emberiség átka — kezdte a beszédet. — Ilyen korú embereknel, már mint mi, könnyen szívvelhűdést is okozhat. Kár lenne a tiszteletes úrért, ha füst miatt pusztulna el.

— Bizony én sem szeretném — válaszoltam, nagy szerénységgel, odaadással.

— Csak egy baj van, kérem — folytató a főmester. — Mi kéményseprők nagyfontosságú munkát végzünk az emberiségre nézve. S nincsen elég tekintélyünk. Pedig megilletne minket munkánk s józan életünk után.

— Persze, persze — válaszoltam az elismerés hangján.

Jó lesz itt — gondoltam magamban — a főmester szájaize szerint szavalni. Hátha megszabadít ettől az átkozott füsttől, pokoltól?

A főmester aztán addig huzgálta, rázogatta a kürtőben az én házi kotró-készületemet, amíg diadalmas ábrázattal újból megszólalt.

— Na kérem — mondá —, itt az eredmény. A kályhában a tűz már fehér lánggal ég. Határozott javulás.

Aztán abbahagyta a munkát s azzal az ígérettel távozott, hogy holnap valamelyik alkalmazottját küldi el, aki majd radikális munkát fog végezni a kürtő és a kémény bonyodalmas birodalmában.

Alig azonban, hogy eltávozott, a füst az én végtelen keserűségemre, újból elárasztotta az irodát és a szomszédos szobákat.

Másnap megérkezett az egyik kéményseprőszakmunkás, vállán kaparó-vassal és egy hatalmas kotró seprűvel.

Na — gondoltam rátekinve — itt van a szerencse megtestesült jelképe. Most már lesz valami. Ez az ember meg fog szabadítani ettől a pokoli füsttől teljesen.

A kéményseprőszakmunkás egyenesen a padlásra ment. Feleségem is felment megnézni a nagyfontosságú munkát. Nehány perc múlva azonban a feleségem lejött a padlásról. S azon kérdésekre, hogy mit csinál ott az az ember, így válaszolt: Kotorja a kéményt. S aztán a tekintélyről beszél. Panaszkodik, hogy a kéményseprőknek nincsen tekintélyük.

— No hallod — szóltam a feleségemhez —, ha ez az ember is a tekintélyről beszél, akkor nem fogunk megszabadulni most sem a füsttől. Füst lesz itt újból — fejeztem be szavaimat vészjósló ábrázattal:

Úgyis lett szóról-szóra.

Alig fizettem ki a kéményseprőt, alig hagyta el a lakásomat, miként a Vezuv kráterjéből ömlött

a füst szertesét az irodában, a szomszédos szobákban. Kinyitottam ajtót, ablakot, abbahagytam minden irodai munkát. Tétova, kétségbeesve jártam le s fel az udvaron, félve, remegve, hogy a közelfekvő gör. kath. toronyban a nagy füst láttára nem verik-e félre a harangot? Az egyik ablakon kitóduló füstgomolyag körvonalaiiban már ott láttam a községi nagy vízipuskát, amint nagy dübörgés, ordítás között megérkezik egy csapat ércsisakos, baltás vitézzel, tűzoltóval.

Ekkor hirtelen mentő ötletem támadt. Egyik szegény munkás embernek: Kondás Gyurkának alakja jelent meg előttem, akit nyárnak idején annyiszor látok kint mezőn, amint kapálgat nagy szorgalommal. S majd a mezei munka végeztével ott látom minden építkezés alkalmával, amint vidám füttyszó mellett forgatja a vakoló kanalat.

Egyházi! — szóltam szaporán — megöl ez a füst. Hívja ide azonnal Kondás Gyurkát egy kalapáccsal és egy vakoló kanállal.

De tiszteletes Úr — válaszolt az egyházi — Kondás Gyurka nem a mi hitünk szerint való ember.

Nem bánom én, ha kálvinista vagy pápista; vagy ha „rezenérus“ is. Itt nem vallási bölcsekedésre van szükség. Ide Kondás Gyurka kell — válaszoltam az egyházfinak.

Pár perc múlva megérkezett Kondás Gyurka, báránypőr sapkában, kezében kalapáccsal és vakoló kanállal.

Bementem vele az irodába s a nagy füstben megállt mellettem. Úgy néztünk ki egymás mellett, mintha mindketten a kéményben lógtunk volna, holmi füstölőni való húsokkal egyetemben.

— Gyurka! — szóltam a nagy füstben. — Már két kéményseprő járt itt. Segíteni egyik sem segített. Magában van minden bizodalom.

— Úgyan tiszteletes úr — felelt Gyurka —, miért nem tetszett előbb szólani? Hát mit csináltak itt a kéményseprők? Biztosan a tekintélyről elmélkedtek, szavaltak. Tiszteletes úr pedig hallgatta őket nagy passzióval. Nem tekintély kell ide, hanem más valami. Jerünk a padlásra.

Felmentünk aztán.

Gyurka kezébe vette a kalapácsot s a kémény aljáról kivett egy vályogot.

— Dugja csak ide a kezét tiszteletes úr! — szólt hozzám. Hát van itt léghuzam?

— Nincsen — feleltem.

Hát ez a baj — mondá. — Egy tégladarab s más törmelékek elzárták a léghuzam útját. A kéményseprők ezt nem vették észre s nem is törődtek vele.

Közben az egyházif is a padlásra érkezett.

— Ne hozzak gyertyát — szólt Gyurkához.

— Minek az — felelt Gyurka. — Nappal gyertyát gyújtani, a pénzt költeni. Emeljen fel egy tetőcserepet s azonnal látni fogunk.

— Hát sarat ne csináltassak polyvával? — kérde újból az egyházi.

— Mirevaló az? — mondá Gyurka. — Hóolvadáskor tele van az udvar, az egész falu sárral. Hozok egy vederrel, punktum.

Úgyis lett. Pár pillanat alatt hozott Gyurka egy veder sarat. S a kivett vályogot, miután a léghuzam útját rendbehozta, takarosán visszatapasztotta.

— Jerünk lefelé — mondá szaporán.

Mire leértünk a kályhában valósággal rohogott a tűz. A füst pedig szállt, rohant a kéményen keresztül a magasságba. Akárcsak Ábel áldozati füstje. Az irodából, a szomszédos szobákból egy-kettőre eltűnt a füst. Megtisztult a levegő.

Tudtam én — mondá Gyurka —, hogy nincs itt semmi baj. Dehát tiszteletes úr azt gondolja, hogy a kéményseprő a világ legokosabb embere.

— Jól van Gyurka — feleltem —, csak tréfáljon, nem haragszom. Most pedig mondja meg, mivel tartozom?

— Hatvan fillérrel — mondá —, ha nem tesz sokalni.

— Itt a pénz Gyurka — válaszoltam. — Köszönöm a fáradságát.

De alig mondtam ki ezen szavakat, Gyurka a kalapáccsal és a vakoló-kanállal már az utcán ballagott.

Utánna néztem. S feltettem magamban, hogy Gyurkától, akárhol látom, akár a mezőn, avagy a háztetőn dolgozni — nem várom fel többé, hogy előre köszönjön. En fogok neki előre köszönni, mert pár perc alatt megszabadított a füsttől. S nem elméledett előttem a tekintélyről, nem használta ki szorult helyzetemet. Jött, segített s aztán elment. Áldja meg az Isten!

Sőt feltettem magamban, hogy tiszteletére egy novellát írok.

Igaz ugyan, hogy ez a szerény novella nem érték, nem jutalom. Csak annyi, mint mikor valakit egy századrangú szegény vándorfestő örökít meg a hálátlan utókor számára. De hátha mégis, ezen írással sikerül megnyernem egy-két jó lelket ama propagandának, amelyik küzdeni fog soraink között a kimerőszakolt tekintély ellen s ama másik veszedelmes gyarlóság ellen, amelyik felekezeti alapon óhajta berendezni a magyar társadalmat.

Mert féltő dolog, hogy ha ezen az úton haladunk, nemcsak önmagunknak teszünk kárt, hanem, bizony mondom nektek, egy napon arra virradunk, hogy hazánkat, nemzetünket is megemészti, elpusztítja a füst, a szemét, az ostobaság, az együgyűség és az élehetlenség.

Az első magyar lelkész nő.

Az első fecske. Mégpedig azokból a fecskékből amelyek — bocsanát: *akik* — a tavaszt csinálják.

Ott láttuk az újságokban jellegzetes székely arcával, férfikabátban és férfinyakkendővel. „Az unitárius egyház választotta meg” — írják a lapok.

Az unitárius egyház rokonszenves nékem. Már csak azért is, mert annak a súlyosan pörbára tett népnek egy részét jelenti, amelynek én is fia vagyok. Négy évet odahaza a székelykeresztúri unitárius főgimnáziumban végeztem, azokban az időkben, amikor az imperiumváltozás következtében gyilkos harc indult meg minden ellen, ami magyar. És büszkeséggel gondolok tanáraimra, akik a lövészárkok pergőtüze és a szibériai fogság szenvedései után emberül állják azt a harcot is, amelynek pedig kétségtelen a kimenetele.

Mondom, szeretem az unitárius egyházat. De ha rajtam állott volna, Bedő Boriskából — minden tisztelemem és megbecsülésem az övé — sohasem lett volna „lelkész nő”.

Szerencse, hogy ez a lap nem kerül a nők egyenjogúságáért küzdő valamelyik „apostolnő” kezébe — lévén egyházi lap —, mert most volna mit hallanom.

„Tisztelt uram, ébredjen fel, nyissa ki a szemét, a huszadik században vagyunk. Ma, amikor csaknem minden vonalon sikerült kivívni a nők egyenjogúságát, amikor művészetben, közigazgatásban, politikában és így tovább mindenütt méltó képviselői vannak a női nemnek, ön fennakad azon, hogy végre az egyházban is megtalálják az őket megillető jogokat? Önnek büne az, ha az öregapja fejével gondolkozik...”

Nem szálllok vitába, Isten őrizzen attól minden jó keresztvényt! Meg aztán úgyis én maradnék alul. Alázattal lehajtom fejem és vállalom a bűnt: csakugyan az öregapám fejével gondolkodom. Az sem mentesség, hogy rajtam kívül még sokan vannak, akiket ugyanez a vád érhet.

Nem védem magam, de legyen szabad egy némely dologra rámutatnom.

Kedves „apostolnő”, a mi népünk ma még — hogy úgymondjam — nem eléggé „felvilágosult” ahhoz, hogy nő vezesse, irányítsa és fegyelmezze. (Egyes kivételek a családi élet keretein belül akadnak, de ez más lapra tartozik és egyébként is csak a szabályt erősíti.)

Márpedig a lelkipásztori feladatoknak nem kis részét képezik a szigorú eljárást, fegyelmezést kívánó esetek, amik a „lelkész nőt” leküzdhetetlen akadályok elé állítják, éppen azért, mert nő.

És ennek lélektani oka van.

Hadd mondjak el egy kis eseményt, ami fentebbi állításomat megvilágítja.

Első elemiben nőtanító keze alá kerültem. Mindaddig jóbarátságban voltunk, amíg mesével tartott bennünket, de mihelyt tanulásra került a dolog, nem bírt velünk. Szegény mindent megpróbált, hogy rendes kerékvágásba tereljen, végül is elővette a nádpalcát és a főbűnösöket, köztük engem is, alaposan kiporolt. Bömbölve szaladtam haza és kijelentettem, hogy soha többet nem megyek iskolába. Pályafutásom ugyan nem ért véget az első elemnél, de sohasem tudtam megbocsátani tanítónőmnek azt, hogy mint nő végig sértette „férfiúi önérzetemet”, amikor megalázott.

Hogy iparkodnak tehát a nők kiküszöbölni azt a hátrányt, amit nővéltük jelent számukra?

Úgy, hogy férfias hatásokra törekcsenek.

És én szomorú szemekkel nézem Bedő Boriskán a férfiruhát.

Ha a nők férfiruhában és férfias lélekkel állanak sorompóba a férfiakkal minden vonalon, akkor szegényebbek leszünk olyan valamivel, amit nem kárpótol az „egyenjogú” nők semmi más értéke sem — és ez: *a halálraítélt nőiség*.

Az egyház életében annyi sok tennivaló van, amit a női lélek a maga sajátos természeténél fogva a legáldásosabban végezhet, miért kísérletezzünk éppen azzal, amelyre még akkor is alkalmatlanok lesznek, ha lényüket megtagadják?

Egyházi törvényünk is igen helyesen látja ezt, amikor — noha engedményeket tesz az új idők szellemének — kimondja, hogy „*nők, ha a választhatóság feltételeinek megfelelnek egyházi tanácsosok, tanárok, tanítók, diakonisszák és iratterjesztők, szegények és árvák gondnokai, jótékony és szociális irányú bizottságok tagjai lehetnek, más egyházközségi tisztviselők azonban nem választhatók*“ (I. tc. 35. §), továbbá, hogy „*lelkési képesíttség birtokában is, csak vallásoktatói, középiskolai vallás tanári és diakoniai szolgálatra alkalmazhatók, szószéki és liturgiális szolgálatot azonban nem végezhetnek*.“ (II. tc. 2. §.)

Fentebb azt mondtam, hogy a mi népünk ma még nem eléggé „felvilágosult“ ahhoz, hogy nő vezesse, irányítsa és fejezze.

Ma még áll a törvény.

De ebben a lázas, nyugtalan világban, amely eddig is annyi meglepetéssel szolgált, ki tudhatja, hogy mit hoz a jövő?

Jánd (Bereg m.)

Horváth Zoltán.

Nem sok igazság van.

Nem sok igazság van id. Szigethy Gyula bátyánk február 15-i cikkének azon részében, amelyben az én január 15-i írásom jószándékát félreértvén, személyeskedést lát a cikkem bevezetéséül szolgáló — tehát nem mellékvágányra térő — és vele egyetlen rövid mondatban foglalkozó megállapításomban. A mondatot azonban nem idézi szó szerint a maga egészében — ami az igazság és a lényeg szempontjából nagy hiba —, hanem hiányosan és így hamis következtetést von le (de vonhat le nyomában más is) a mondatból és olyan dolgokat imputál nekem, amiket a nálamnál idősebb embereknek kijáró minden tisztelem mellett is el kell magamról háritanom.

Aki eredeti cikkemnek id. Szigethy Gyula által inkriminált mondatát azzal a jóhiszeműséggel olvasta, amilyennel írtam, meggyőződhetett róla, hogy én nem bántani akartam őt udvariatlanul és kíméletlenül, hanem támogatni álláspontját. Természetesen mindenkinek joga van ahhoz, hogy a felőle mondott dolgokat a maga lelki berendezettsége szerint bírálja el és esetleg sértőnek minősítsen olyanokat is, amiket nem annak szántak, de mégis csodálkozom Gyula bátyámon, hiszen az én véleményem az volt, hogy mások „nem egészen jól“ ismerik őt, tehát szembehelezkedtem miatta másokkal.

Azok, akik a legkülönbözőbb egyházi, társadalmi, gazdasági és politikai lapokban circa két évtizede megjelenő, sok száz meg száz cikkemet olvasták, személyes találkozás nélkül is ismernek engem és előtűk felesleges magamat igazolnom írás rutinból.

Hogy pedig id. Szigethy Gyula bátyámnak kedvét keressem, folyó évi január 15-én „*Sok igazság van*“ címmel a Debreceni Prot. Lapban megjelent cikkemnek azt a megállapítását, amellyel neki akaratlanul is kellemetlen percekert szereztem, vagyis, hogy: „*vannak, akik őt közletről nem egészen jól torzombor embernek ismerik*“ tisztelettel visszavonom és tévedésnek jelentem ki!...

Kósa Béla.

Tudomány és irodalom

ÉNEK A HEGYALJÁRÓL

Hegyaljai Kiss Gézának.

*Én a Hegyalját nem ismerem.
Csak tudom, hogy ott tűz-bor terem.*

*Tűzbort ringat a szőlőgerezd.
S a búzája? Az is jól ereszt.*

*Tűz-bor, amely a Krisztus vére:
ez csurran ott rá a kenyérre,*

*mely az Úr megtöretett Teste.
A Sárréten egy bőjtje este*

*gondoltam ezt s még hozzátegyem?:
Egy ősom a tályjai hegyen*

*élt, szőlője volt, búzaföldje
— de fia már nem örökölte —*

*és a sorban én már itt vagyok,
hol nincsenek: ősök és nagyok!*

SÍPOS KÁROLY.

A debreceni Kollégium az 1848—49-i szabadságharc és a önkényuralom idején.

Írta: Dr. Nagy Sándor.

(Folytatás.)

Az önkényuralom első éve.

Világos a nemzeti eszményeinket jóidőre eltemette s romjain az önkényuralom vetette meg a lábát. Zichy Ferenc gróf, császári országos főbiztos, mindjárt október elején tudatta Szoboszlai Pap István szuperintendenssel, hogy „az évenként rendszeren október hónapban Debrecenben tartani szokott szuperintendencialis gyűlés egybehívását súlyos felelősség alatt“ megtiltja.²¹ Az ügyeket végezze ezentúl maga a püspök s intézkedéseiért nem a közgyűlésnek, hanem a kormányhatalomnak felelős. Ettől kezdve aztán a kormányrendeletek egymást kergetik s ezeknek nagy része iskolai ügyekre vonatkozik. Egyik a tananyag összeállítására ad utasítást, másik a püspöki ellenőrzés nélkül tartott tanárkari üléseket tilalmazza.²² Olyan rendelkezés is van, hogy „a rémületes időre emlékeztető nyomtatványoknak, írásbeli maradványoknak“ a jegyzőkönyvekben és a levéltárban még a nyomát is el kell tüntetni.²³ S a zsendár utánajárt, hogy a rendelet foganatosított-e s ha nem, jött az elkobzás. Ilyennek esett

²¹ Püspöki átirat, 1849 okt. 2.

²² Főjegyzői iratok, 1849 okt. 26. A rektorprofesszornak kötelessége volt, hogy a tanárkari gyűlések jegyzőkönyvét nyomban a püspök elé terjessze, hogy azt ő a kormányhoz felküldje.

²³ Búzás Pál jegyző és levéltárnok ugyanazt jelenti,

áldozatul az anykönyvtár és a levéltár számos történelmi emléke 1854-ben. Az egyházkerület ugyan vissza adatásuk végett többször tett lépéseket, de — bár elismerik a hatóságok, hogy a történelmi tárgyaknak az utókor számára való megőrzése csakugyan a nagyobb könyvtárak és múzeumok feladata —, a kérdés még 1863-ban is teljesítetlen maradt.

Az iskolai hatóságnak az a kormányrendelet okozott sok fejtörést, mely a volt honvédeknek a felvételét tilalmazta s az a másik, mely kilátásba helyezte, hogy a tanulásra képtelen diáknak katonává kell lennie. Az utóbbi rendelet élet még csak el lehetett venni azzal, hogy pár éven át nem bukott meg a Kollégiumba diák, de már az előbbi valóságos dilemma elé állította a tanári testületet. Igyekszik is a felvétellel járó felelősség alól mindenki kitérni. Szoboszlai szuperintendens arra kéri a tanári kart, hogy tegyen a rendelet végrehajtására javaslatot. Viszont a tanári testület így válaszol: „Miután Nagyságod hivatalos leveléből értésünkre esett, hogy Nagyságodhoz oly értelmű felsőbb parancs érkezett, miszerint a volt honvédek katonai szolgálatra kötelesek s így a katonai hatóság alá tartozóknak tekintendők: e tárgyban véleményt adni képesek nem vagyunk.”²⁴ Végül is az lett a megállapodás, hogy „a legfelsőbb helyről irántuk történendő intézkedésig” a honvéddiákok felvétele csak ideiglenes.²⁵

Akik a komáromi várból szabadultak, nagyobb gondot nem okoztak, mert ezeknek elbocsátó és szabadságlevele, tehát a katonáskodástól mentessége volt. Ilyenek azonban csak páran akadtak. Ellenben annál többen, olyanok, akik honvédeletük előtt az iskolának voltak növendékei és most tanulmányaikat akarták továbbfolytatni. Az ilyenek felvételét megtagadni egyet jelentett volna a kegyetlenséggel és a hazafiatlansággal. Olyanok is akadtak, akik a diákéletet vállalták inkább, mint az osztrák seregbe való besoroztatásukat. Arra is volt példa, hogy az üldözött honvéd az iskolában keresett menedéket s talált is szabadulást. Igen jellemző pl. Szabó Zsigmond volt honvédfőhadnagyának, Perczel Mór tábornok segédtisztjének esete, akit a Kollégiumba utána behatoló zsandároktól Tóth József szenior s az elsőéves filozófusok segédoktatója úgy mentett meg, hogy szakálát és bajuszát hirtelenében leborotváltatta, a névkönyvbe beírta és a diákok sorába beültette.²⁶ Egyébiránt nincs tudomásunk róla, hogy a hatóságok a volt honvédek után iskolánkat különösen zaklatták volna.²⁷

hogy a levéltárban és a jegyzőkönyvekben semmi törölnivalót nem talált, ennek ellenére azonban e kor írásai között sok az áthúzásokkal olvashatatlaná tett sor. Levéltárban és könyvtárban feltűnően kevés az anyag, ami a szabadságharc korára vonatkozik. Még a napilapoknak is csak pár példánya található. E történelemgyilkolás miatt van ma nehéz dolga a kutatásnak.

²⁴ Tanárk. jkv., 1849 okt. 30.

²⁵ Tanárk. jkv., 1849 nov. 6.

²⁶ Az esetet novella formában feldolgozta Szerző „A jó öreg Kollégium” c. munkájában.

²⁷ Nem lehet érdektelen, ha itt összeállítjuk azoknak a később nevesebbé lett honvéddiákoknak sorát, akik a szabadságharc bevezetésével tanulmányaikat itt folytatták tovább. A között a 98 ifjú között, akik az 1849 novemberének elején megnyitott iskolában az akadémiára beiratkoztak, 15 honvéd akadt s köztük Bónis Gábor negyedéves és Bodosi Pál (később püspöki titkár) harmadéves diáknak elbocsátó levele is volt. A későbbi beiratkozásokon (nov. 15., 21., dec. 2., 5.) elbocsátólevellel jöttek: Máró Péter, Oláh Ferenc,

Gondolható, hogy a szabadságharc bevezetése után következő pár esztendő az iskolai életben is sok nyugtalanítással járt, ami a tanulmányi előhaladásnak, különösen pedig az ifjúság fegyelmezésének nem kedvezett. Az egyházkerület az iskola tanulmányi és szervezeti egységének védelmében a hatalommal szemben körömhegyig menő harcot vállalt, de közben küzdelmének sikerét azzal is igyekezett biztosítani, hogy magasántából némely javítást hozott be. Ahogy azonban ezzel az Organisations Entwurf diadalrajutását mégsem tudta megakadályozni, úgy a tanórak száma és a tantárgyak egymáshoz való viszonya megállapításánál is a legnagyobb kapkodással járt el.

Az elnyomatás állapota azonban kivált az ifjúság fegyelmezését tette nehéz feladattá. A kor lelkéből fakadt, hogy minden hazafias tüntetés kihágás számba ment, de a kihágás is könnyen minősült át hazafias demonstrációvá. A diák egyiktől sem maradt el. Bár ezeknek megelőzésére az iskola a maga „Rendkívüli törvények” c. szabályzatában a szükségesnek látszó intézkedéseket már 1849 végén megtette,²⁸ mégis napirenden volt, hogy diák a zsan-

Tóth Sándor, Kovács Lajos, Imre Gábor. Elbocsátólevelük nélkül jött, tehát feltételeesen vétetett fel: Kiss Bálint, Bihar Imre, Sebestyén Lajos, Ókrós Bálint, Kassai Ignác, Domokos József, Muhi Elek, Tóth Mihály, Körtvélyesi Mihály, Karap Ferenc, Vecsey Károly, Heltai Ferenc, Keresztesi János és Kola János. — A későbbben (1850 jan.) visszazállingózók már mindnyájan a feltételeesen felvettek sorába kerültek, ú. m. Mészáros László, Mocsi József, Kádas Benjámin, Barta András, Veres Ferenc, Kovács Márton, Fehér György, Asztalos József, Tömösváry János, Szabó Antal, Böresök Sándor, Sóvágó Gábor, Szabó Mihály.

²⁸ E törvény hangoztatja, hogy a főiskola mind a felügyelés, mind a magasabbrendű fegyelmetartás tekintetében jelenleg a katonai hatóság alatt áll, tehát városban és iskolában egyaránt ostromállapot van. Aki azért „a feleséges uralkodóház iránt tartozó jobbágyi hűség, engedelmeség, tisztelet ellen nemcsak tettel, de bár csupán szóval, vagy intéssel vétene — minthogy az ily büntettnék már megvizsgálása is az iskolai kormány hatóságát túlmúlja —, a helybeli polgári hatóságnak, onnan pedig maga útján tovább adandó lézen”. — Akik emellett még „fegyvert tartának, forradalomra emlékeztető tiltott jeleket s színeket s öltözeteket viselének, tiltott bankjegyeket magoknál tartanak... vagy a császári királyi katonaságról bárhol is kisebbitőleg emlékezének, annyival inkább, ha vele bármilyen módon surlódásba keveredének... kellő vizsgálat után vétkeseknek találhatván, az iskolából végkép kitiltassanak és a polgári hatóságnak végkép átadatnak”. Hogy pedig diák az utca népe közé ne keveredhessenek, vagy magát valaki diáknak ki ne adhassa, a diákegyenruha viselése szigorúan elrendeltetett. „A beöltözött ifjak — mondja az iskolai törvényeknek 1849-ben módosított egyik pontja — fekete kalapot, fekete vagy fehér nyakendőt, sötét mellényt, szokásban lévő térdig érő dalmányt, fekete nadrágot viseljenek, köpönyeget sötét színűt. Ilyen ruha nélkül templomban, temetésen, ünnepélyes összejövetelen, utcán s minden felsőbbség előtt megjelenni kiöltöztetés büntetése alatt tilos.” (Tanárk. jkv., 1850 nov. 1.) Ez intézkedéseket később még ezek a rendelkezések pótolják: Diáknak az iskolából 9 órán túl a városban kinnmaradni nem szabad (Tanárk. jkv., 1852 okt. 23.), igazgatója vagy tanára ablaka alatt zenés vagy más csoportos tisztelgést nem rendezhet (Tanárk. jkv., 1853 jan. 26.), legátusi beszédet, mert ilyen miatt egy diák már a zsandár kezébe került, előzetes átnézés nélkül el nem mondhat (Tanárk. jkv., 1853: 41.), Kossuth-kalapot nem viselhet (Tanárk. jegyzőkönyv, 1853 apr. 30.), a közismerten nemzeti gyász jelének tartott körszakált nem hordhatja (Tanárk. jkv., 1853 máj. 7.). Különben a „Tigris” nevű csapszék, mely „a közelebbi 3 év alatt több tanuló ifjú szerencsétlenségének helye és szerző oka volt”, majd a város fogja szemmel tartani. (Tanárk. jkv., 1852 okt. 23.)

dárral összetűzött. Ilyen és efféle okok miatt bizony az iskolai törvényszéknek igen gyakran kellett itélkezni a kerületi parancsnokságtól már elmarasztalt s ennek következményeként az iskolából is eltávolítandó diák felett.²⁹

...Jött ezután az önkényuralom szelidülése, majd az alkotmány visszaszerzési kora, közben azonban az idő, melyben Kollégiumunk átszerveződése megkezdődik.

(Folytatjuk.)

Mikos Lajos: „Csak Jézust Egyedül” evangéliumi beszédek a szerző kiadása Dad, 1935. Természetes, hogy az igehirdetésnek, nem lehet soha nélkülözni a Jézus személyiségét, de egyedül csak Jézust prédikálni nem felel meg a református keresztyénségnek, mivel a Fiú egyik személye a Szentháromságnak. Szerző előszavában azzal indokolja a könyv megjelenését, hogy erre őt a Jézusért való szolgálat biztatta, másrészt százévvél ezelőtt a dadi szószéken elhangzott beszédek széles körben ismerteké váltak. Mind a két törekvés elismerésünket váltja ki, de legfőképpen annak a megállapítása, „hogy nem követhet a hívő ember mást”: *csak egyedül Jézust*, vagyis a címet én így irtam volna fel. Mintha ez kifejezőbb lenne, nem jó minden áron újszerűséget keresni. A huszonegy beszéd, amit 111 oldalon keresztül olvashatunk, sorozatos gyűjteménynek látszik, de egyenként is felhasználható. Szerző nem egyik egyébre, csak arra, hogy világosság legyen ez is az emberi élet sötét útján. Mindenesetre leülni az Ige forrásához és meríteni az evangélium tisztá és üdítő vizéből, lelkünk javát szolgálja. — A könyv kapható szerzőnél 2 P 60 filléres árban.

A református költők anthológiája, a *Hitvallók* már sajtó alatt. Mintegy 125 szerzőtől hoz bizonygátételt. Csaknem kivétel nélkül jelentkeztek neves és közismert költőink, fájdalom olyanok is akadtak, akik távol tartották magukat, valószínűleg nem szándékosan, a közös anthológiától. Eddig ismeretlen nevekkal is találkozunk az impozáns kiállítású kötetben, melynek címlapját G. Szabó Kálmán egyszerű, de hatásos művészi fametszete díszíti.

Az anthológia már eddig is általános érdeklődést keltett s hisszük, hogy nem veszett kárba a szerkesztő fáradozása, mert a *Hitvallók* hasznos és tanulságos könyv lesz mindazok számára, kik nem restellnek egymás hite által épülni s dokumentálása egy nagy összefogásnak, amely nélkül mint oldott kéve széthull nemzetünk s amely nélkül református Sionunk sem állhat fenn a bomlás kockázata nélkül.

A *hóvirággal esengetek* c. alatt jelenik meg közlesen Sipos Károly legújabb verseskötete, csaknem egyidőben a *Hitvallók* c. anthológiával, melyet szintén ő szerkesztett. Az új verseskötet 5 versciklust tartalmaz, mintegy 6 íven. 1. A *hóvirággal esenge-*

²⁹ Az ostromállapot első áldozata Sárói Szabó Antal, másodéves joghallgató, akit a haditörvényszék a zsendársággal szemben tanúsított ellenszegülés miatt háromhavi fogságra ítélte. (Tanárk. jkv., 1851 márc. 12.) Következik utána Kis Imre, aki szintén azért kapott kéthavi katonai börtönt és az iskolából kicsapatást, mert a csendőrséget „veszedelmesen megfenyegette”. (Tanárk. jkv., 1851 ápr. 2.) Balogh Lajos harmadéves diáknak pedig azért kellett az iskolából távoznia, mert a „kalapját felbokrétázta”. (Tanárk. jkv., 1852 okt. 21.)

tek. 2. Láttam az embert. 3. Élet, halál tornácainál. 4. Ennyi az élet? 5. Életem fehér leánya.

A kötet március 20-ig jegyezhető elő kedvezményes 1-20 P-s áron a kiadónál (Első Kecskeméti Hírlapkiadó és Nyomda Rt. Kecskemét, Kéttemplomköz). A bolti ár 1-50 P lesz. Külön 200 számozott példány készül a műből a szerző fényképével, ennek előjegyzési ára 1-50 P, bolti ára 2- P.

A Boldog Isten és a Búzaszemek költője bizonyára nem vall szégyent ezzel a kötetével sem.

Hírek az egyházmegyéből

ALSÓSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Egyházmegyei ifjúsági konferencia lesz Hajdú-böszörményben március 31-én délelőtt 9 órai kezdettel. Predikál Szabó Zoltán sárospataki teológiai tanár. Megnyitót mond dr. Baltazár Dezső püspök. Előadásokat tartanak: Dr. Juhász Nagy Sándor, Dr. Ferenczy Károly, Dr. Batiz Dénes, Dobos Károly. Este 6 órakor vallásos-estély. Jelentkezni lehet a lelkészi hivatal útján március 24-ig. A helyszínen mindenki 30 fillért fizet, amelyért jelvényt és ebédet kapnak a résztvevők.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Lelkészeiktatás Körösladányban. Február hó 24-én iktatták be néhai Tóth József (meghalt 1934 június 2.) örökébe Körösladányban Gyökössi Dániel ugyanottani tanító-segédlelkészi állást betöltött atyáncfiát, kit az állás megürültével egyhangú meghívással tiszteltek meg a gyülekezet tagjai, miután a meghívást, melyet egy elenyésző töredék megfeleltetett, úgy az egyházmegyei, mint az egyházkerületi hatóság végérvényesen megerősítette.

A beiktatási ünnepélyen a környékbeli lelkészek közül megjelentek: Harsányi Pál gyulai lelkész, a békésbánati egyházmegye esperese, Arany Gusztáv köröstarcsai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, Gönczy Béla vésztői lelkész, egyházkerületi aljegyző, Koppányi Gyula békésbányai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró, Karácson András békési, Tildy Zoltán szeghalmi lelkészek. Mint vendég Baja Mihály debreceni lelkész, egyházkerületi tanácsbíró. A világi vendégek és küldöttségek képviselői közül megjelentek: vitéz Jánossy Gyula békésbányai polgármester, egyházmegyei tanácsbíró, Dr. Temesváry Imre orsz. képviselő, kormányfőtanácsos, Tantó József vármegyei népművelési titkár, Dr. Tóth Béla a járás főszolgabírája, valamint a környékbeli egyházak tanító és presbiter kiküldöttei, a családtagok közül Dr. Gyökössi Endre rákospalotai egyházi főgondnok, egyházmegyei tanácsbíró, a Petőfi Társaság tagja, Gyökössi Gyula vésztői jegyző és presbiter, valamint az új lelkésznek nőtestvérei és sógorai.

A szünültik megtelt hatalmas templomban ünnepélyes hangulat uralkodott, midőn közzenéklés után Harsányi Pál esperes lépett a beiktatandóval az Úr asztala elé s a tőle megszokott ékesszólással hirdette a lelkek egységének hatalmas erejét s átadva a Bibliát, hivatalába beiktatta az új lelképásztort, ki fel-

lépven a szószékre beköszöntő beszédet tartott Márk 10: 43—45. verse alapján az igazi szolgálatról, melyre az Úr Jézus adott példát a lelkipásztoroknak. Az új lelkész szíveket-lelkeket fölemelő tartalmilag és formailag egyaránt minden kívánalmat kielégítő — egyházi beköszönő beszéde mély hatást tett a templomi sokaságra.

Presbitériumi diszülés következett azután az iskola termében, melyet az esperes nyitott meg s megköszönte Arany Gusztáv köröstaresai lelkésznek eddigi felügyeletét az elárvult gyülekezet felett, majd átadta az új lelkésznek az egyházi hivatal pecsétjét használat és megőrzés végett. Az új lelkész köszönetet mondott úgy az esperesnek, valamint a felügyelő lelkésznek, a presbitereknek hozzávaló ragaszkodásukért s hivatalát átvesszi s fogadja a küldöttségeket, melyek között ott láttuk a kebelbeli és szószédes falvak gyülekezeteinek és különféle testületeinek üdvözlő szónokai között Fehér Lajos helybeli rk. lelkész, pápai kamarást is, ki a kölcsönös megbecsülés alapelveit hangoztatta nagy hatás mellett, az izr. hitközségnek, a politikai községnek képviselőit és a református tanítótestületet, melynek az új lelkész 13 évig tagja volt. Délben 300 terítékes ebéd volt a Polgári olvasóegylet termében, melyen a sok jó enni-valót a gyülekezet buzgó nőtagjai szolgáltatták, természetesen itt is sok szép felszólalás volt, azok között kiemelkedett Harsányi Pál esperes, Temesváry Imre orsz. képviselő felszólalása, melyek mindegyikére az új lelkész felett végül, kit a hívek általános szeretettel vettek körül.

Gyököcssy Dániel született Szeghalmon, 1887. évben, a teológiát Budapesten végezte s lelkészi oklevelét 1914-ben ugyanott szerezte meg. Káplánkodott Baranyában, Dancsházán és a Bácskában, Pacséron s 1915-ben Tiszakálmánfalván missziói lelkészi állást vállalt, de innen 1920-ban a szerbek kutasították. Pesten lett hitoktató-lelkész, azután s 1920-ban Körösladányba került lelkésztanítói állásra — miután közben a tanítói oklevelet is megszerezte — s ez állását 13 éven át töltötte be közmegelegedéssel, míg nem a múlt évben elhunyt Tóth József helyébe, ki 37 évig szolgált Körösladányban, rendes lelkészül megválasztották.

B. M.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A Debreceni Kálvinisták Templomegyesülete Hitvédelmi szakosztálya március 1-én ülést tartott. A gyűlésen Görömbey Péter nagykállói lelkipásztor a német protestáns egyház mai helyzetéről tartott előadást.

A debreceni református Ispotály fennállásának és megszakítás nélküli működésének 406. évfordulója alkalmából március 3-án emlékünnepeket rendezett az Ispotály templomban. Az ígét Makláró Károly lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző hirdette. Az Ispotály alapítóiról és kegyes jöteveiről Molnár Ferenc ispotályi lelkipásztor emlékezett meg.

A Debreceni Csokonai Kör tudományos szakosztálya a Kollégium dísztermében nagyjértékű felolvasó ülést tartott. Az ülés középpontjában Dr. Révész Imre előadása állott, ki „Németország félszázaddal ezelőtt debreceni theológus szemmel nézve”, címen Dr. Révész Kálmán püspök külföldi naplójából tartott előadást.

Bibliórak a Kossuth-utcai egyházrészben. A Kossuth-utcai egyházrészben a közös bibliakör minden szerdán délután 5 órakor kezdődik. Helye a Kossuth-utcai elemi iskola VI. o. tanterme. A bibliakört vezetik: Baja Mihály lelkipásztor és Nagy Dezső segédlelkész.

A debreceni Kossuth-utcai egyházrész márciusi ünnepélye. Március 10-én rendezte nagyszabású márciusi ünnepélyét Debrecenben a Kossuth-utcai Leánykör az új Dóczy-intézet tornatermében. Megnyitó beszédet Baja Mihály egyházrészvezető lelkész tartott, míg ünnepi beszédet Biky Gábor vallásnár, a Leánykör vezetője mondott. Szavalatok, énekszámok, páros jelenetek és egy bájos régi egyfelvonásos vígjátéknak, Muray Károly: Virágfakadásának az előadása egészítették ki a pompás műsort.

Az Árpád-téri Nőegylet szeretetuzsonnája. Az Árpád-téri Nőegylet igen jól sikerült szeretetuzsonnát rendezett a Kassai-út 12. sz. alatti gyülekezeti teremben szegényei felségélyezésére. — A szeretetuzsonnán Makláró Károly lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző olvasott Bibliát és mondott imádságot.

Évforduló. F. Varga Lajos a debreceni egyházmegye köztisztviselőjében álló esperese, a nagyrábéi gyülekezet ősz lelkipásztora folyó hó 13-án fordult 80. életévébe, mely alkalomból — minden ünnepeltetést mellőzve — egyedül Isten iránti hálával eltelve, a „jobb adni, mint venni” evangéliumi elv örök igazságával, általában az ő külsőségeket megvető, de belül annál inkább égő, az esletteken mindenkor segíteni szerető lelke példaadóan szép megnyilvánulásával: 12 szegény iskolásgyermeket vendégelt meg, mindeniknek édesanyját is vendégül látva... Istentisztelet volt ez: Istennek tetsző kedves áldozat az ősz pásztor hajlékában, ahol örömtől és hálától égtek a szemek, imára kulcsolódtak a kezek, ének fakadt az ajkakon, a XXIII. zs. és 183. dicséret gyönyörű verse és az Úr Jézus is ott volt ezen a vendégségen, mert Ő mondta: Bizony mondom néktek, amennyiben megcselekedtéltek eggyel ez én legkisebb atyámfiai közül, én velem cselekedtetek (Mt. 25: 40).

A jó pásztornak küldött szívből jövő jókívánságunk, hogy pátriárkális szép korában is megőrzött teljes testi és szellemi frissességét, fáradhatatlan buzgalmat és páratlan munkabírású erejét, messze fényt sugárzó életét Isten még sokáig őrizze meg.

Az ilyen élet: áldás. Az ő hosszú élete valóban — Istenáldás.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A középszabolcsi egyházmegye a Mikecz István lemondásával megüresedett egyházmegyei gondnoki tisztségre abszolút többséggel Dr. Nánassy Andor egyházmegyei tanácsbíró, országgyűlési képviselőt választotta meg. Ünnepeles beiktatása a tavaszi egyházmegyei közgyűlés keretében lesz.

Református nap Apagyon. Az apagyi református egyház 1935 március 17-én az egész napot betöltő programmal református napot rendez. Ez alkalommal fogja felavatni ifjúsági egyesületi otthonát is. Mindenkit szívesen hívnak és várnak.

Nyírbátorban február 10-én konferencia volt a szellemi munkások számára. A konferencián közreműködtek: Porzsolt István esperes bibliamagyarázóval, Dr. F. Pap Zoltán földbirtokos „Éle még Krisztus” címen tartott előadással, Dr. Erdőhegyi Ferenc

járásai főszolgabíró és neje vallásos énekszámokkal, Mészáros Pál járásbírósi elnök hegedűszólóval. A záróbeszédet és a berekesztő imádságot Dr. Nádaszy Andor egyházmegyei gondnok mondta. A konferencia sikeres megrendezése Varga Károly lelképásztor érdeme.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

A szatmáresekei református nőegylet, a két ifjúsági egyesülettel karöltve, március 3-án szépen sikerült szeretetvendégséget rendezett, amelyen 350 felnőtt egyháztagnak vett részt.

A műsor főbb pontjai voltak: Szalay Pál lelkész bibliamagyarázata, Nagy Juliánna és Kovács Pál szólóéneke harmóniumkísérettel; Simon Irén, Baráth Mariska és Szűcs Béla Arany János balladáiból szavaltak. „Vallásos elem Arany J. balladáiban” címen Szalay Pál lelkész előadást tartott. Kovács Gyula s.-tanító vezetésével közreműködött még a Kölcsey-Dalkör, volt duett- és quartettszám is.

Önkéntes adományokból 62 P folyt be, amely az úrvacsorai kehelyalpra fordított.

K Ü L Ö N F É L É K

Medgyasszay Vince lett az új dunántúli püspök. Dr. Antal Géza elhunytával megüresedett dunántúli püspöki tisztre az egyházkerület presbitériuma 255 szavazattal Medgyasszay Vince egyházkerületi főjegyző, mezőföldi esperes, lepényi lelképásztort választották meg. Dr. Vass Vince kecskeméti lelképásztor 92, Győry Elemér győri lelkész 56 szavazatot nyert. Medgyasszay Vince az új dunántúli püspök beiktatása virágvasárnap, április 14-én lesz Pápán. Medgyasszay Vince 1866-ban született. Melegsívű, szelíd és bölcs férfi, aki nemcsak az egyházkormányzásban, hanem az egyházi költészetben is jól ismert. Az új püspököt tisztelettel és szeretettel köszöntjük, Isten gazdag áldását kérve életére és örüllői munkájára.

— **Az új püspök lelkészi meghívása.** A pápai református egyház presbitériuma folyó hó 7-én Olé Sándor és Dr. Cseh-Szombathy László együttes elnöklésével tartott presbitériumi gyűlésében nagy lelkesedéssel egyhangúlag elhatározta, hogy az egyházkerület újonnan választott püspökét, Medgyasszay Vincét lelkészeül hívja meg. Az egyházi törvény előírása szerint meghívás útján történt választást két hét múlva egyházközségi közgyűlés fogja véglegesíteni.

A felsőház Farkas István püspököt az első ülésen, a bejelentés alkalmával, a közoktatásügyi bizottság tagjává választotta.

Dr. Révész Imre egyetemi tanár, egyházkerületi tanácsbírónak Kormányzó urunk a magyar tudomány terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a Corvin koszorút adományozta.

Petri Pál, a budapest-kálvintéri egyházközség főgondnoka, a kormányválsággal kapcsolatban megvált kultusz-államtitkári állásától. Hosszú és súlyos éveken keresztül védelmezte és szolgálta e felelősségteljes állásban egyházunk érdekeit. Az ezirányban kifejtett értékes munkája elismerésül a Kormányzó úr öfömmeltósága távozásakor az I. osztályú érdemkeresztel tüntette ki.

Tasnádi Nagy András kultuszminisztériumi államtitkár. Az elmúlt héten lezajlott politikai események során Petri Pál a kultuszminisztérium politikai államtitkára megvált a kultuszminisztériumban viselt tisztelettel s helyére Tasnádi Nagy Andrást, volt igazságügyi államtitkárt nevezték ki, aki felette aktív munkása anyaszentegyházunk életének: a Bethlen Gábor Szövetség elnöke és az ifjúsági egyesületi mozgalmak lelkes támogatója. Kultuszminisztériumi államtitkári székét a napilapok híradásai szerint értékes beszéddel foglalta el, amelyben „hangsúlyozta, hogy az a minisz-

térium, amelynek munkásává lett, neve szerint elsősorban vallásügyi minisztérium. A minisztériumnak elsőrendű feladata, hogy a nemzet széles rétegeinek hitét erősítse. Meggyőződése, hogy magyar hitves, magyar anya csak hitvallásos nő lehet és teljes értékű magyar férfi csak az lehet, akinek egész hite van. Az élet nehéz útját ingadozás nélkül csak az járhatja, aki Isten kezébe tette sorsát. Örövend, hogy azt a munkát, amelyet a hit kimélyítése tekintetében eddig egyházi téren tett, a minisztériumban folytathatja tovább. Hangsúlyozta, hogy bár ragaszkodik református hitéhez, csak a béke szellemében tudja az egyházak működését elképzelni... Hő vágya, hogy eleget tehessen annak a nagy parancsnak: „Aki első akar lenni közületek, legyen a ti szolgátok!”

A Keresztény Szövetségi Világmozgalom 9. világkonferenciája Budapesten. A világ 45 országában megszervezett 4 milliónyi tagot számláló hatalmas evangéliumi mozgalom, a Keresztény Szövetségi Mozgalom augusztus 2—7-re hívta össze Budapestre a 9. világkonferenciáját. A hatalmas arányú berlini, 1930-ban tartott világgyűlésen 16,000 ember vett részt és 43 nemzet képviselői jelentek meg. A 8. londoni világgyűlésen az előadók sorában szerepeltek MacDonal mostani angol miniszterelnök és Lloyd George. E két adat is megmutat valamit abból, milyen óriási jelentősége van ezeknek a világkonferenciáknak, milyen messze kinőnek e napok a vendéglátó egyházak hétköznapij közül. A világgyűlés jellegje: „Jöjjen el a Te Országod.” Dr. Polling a meghívásban, amit kibocsátott, ezeket mondja: „Annak nevében akarunk összegyűlni, aki ezt mondta: „Arról ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok. Világszövetségünk életében szeretnénk élő bizonyosságot tenni arról, hogy a „Krisztus keresztes vitézei” vagyunk, midőn az evangélizációért, a keresztyén nevelésért, a keresztyén polgári kötelességekért és a keresztyén testvériségért harcolunk. A szociális rendet át kell hatnunk a keresztyénség erővel és egy új keresztyén világot kell felépítenünk.” A magyar mozgalom nagy szorgalommal készül arra, hogy méltó keretet adjon ennek a világgyűlésnek. Nem kis feladatot kell megoldani. Amerikából a mozgalom történetében eddig legnagyobb delegációt akarják áthozni, pedig Berlinben is 800 volt az amerikai résztvevők száma. A kétezernyi hatalmas külföldi sereg a világ minden részéből és minden fajából jön majd össze. Spanyol és Olaszország evangéliumi keresztyénei épűgy ott lesznek, mint a messze Kelet képviselői, eljönnek Kínából, Japánból, Koreából, Indiából. A világkonferencia rendezősége legnagyobb örömmel számít arra, hogy evangéliumi hitű testvéreink a Magyarországot környező államokból nagy seregben fognak eljönni erre a nagy találkozóra. A világgyűlés hatalmas erőinek ki kell áradni mindenfelé, egyházaink életét mindenütt megtermékenyíti majd azoknak a nagy keresztyén személyiségeknek a bizonyosságtétele, akik szólanak a budapesti világkonferencián. A részvételi díjat a Világ szövetség 10 pengőben állapította meg, ezért kapnak a résztvevők konferenciái program- és énekeskönyvet, jelvényt és az utóállamok területéről jövők, ha magukkal hoznak kis párnát, takarót és lepedőt, ingyen tömegszállást. A MÁV vonalain 33%-os kedvezményt engedélyeztek és valószínű, hogy ingyen, utólag megváltott vízummal utazhatnak a konferencia igazolt tagjai. Minden érdeklődésre a legnagyobb készséggel válaszol a CE világkonferenciái iroda, Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9.

Theológiai tanárok országos konferenciája. Február 22—23. napjain theol. tanáraink országos konferenciát tartottak Budapesten Dr. Sebestyén Jenő theol. igazgató elnökléte alatt. A konferencián Losoncrol Sörös Béla, Kolozsvárról Dr. Gönczy Lajos és Dr. Imre Lajos vettek részt. A konferenciát két tudományos előadás meghallgatása (A református keresztyénség és az egyház — Bilkei Papp István-tól, A református keresztyénség és az állam — Dr. Török Istvántól) és élnök megvitatása nyitotta meg. A nő-theológusok vizsgáinak kérdését Dr. Kovács J. István, a vallás-tanári vizsgával kapcsolatos hospitálási szabályzati pont módosítását Dr. Budai Gergely, a theol. tanárválasztás és alkalmazás módzatait Dr. Mátyás Ernő, a levéltáru gy intézményes rendezését Dr. Miklós Ödön, a múltévi határozatok végrehajtásának kérdését Dr. Marton János adta elő. A konferencián megjelent és a tanácskozásban nagyértékű felszólalásaival részt vett Dr. Ravasz László püspök is.

Makkai Sándor erdélyi református püspök Debrecenben. Makkai Sándor református püspök, az erdélyi magyar szellemi élet egyik kimagasló vezéregyénisége a Kulturális

Szövetség meghívására legközelebb Debrecenbe jön. A püspök március 25-én érkezik meg s az azt követő két napon át lesz a város falai között s mindét napon az összes református intézmények rendezésében két előadást tart, melyek egyike 26-án a Kossuth-utcai templomban lesz, ahol „Az evangélium mai értelme” címen tartja délután 5 órakor az első előadását, míg a második előadás 27-én a Déri-múzeumban este 6 órakor lesz „Az igazi műveltség” címen. Természetesen gondoskodás történik róla, hogy a püspök a közbeeső időben a város nevezetességeit is megtekinthesse. A kiváló vendég tiszteletére március 26-án délben Dr. Baltazár Dezső püspökünk ad ebédet a Kollégiumban, míg ugyanazon este a Dóczy internátusban vendégelik meg. Március 27-én pedig a Kulturális Egyesületek Szövetsége rendez vacsorát tiszteletére az Arany Bikában. A politika izgalmai között is nagy az érdeklődés máris Erdély költő-püspökének debreceni látogatása iránt s hisszük, hogy Dr. Makkai Sándor megerősödött lélekkel fog bizonyára visszatérni erdélyi székhelyére.

Magyar református istentisztelet Bécsben. Március 10-én a bécsi reformátusok belvárosi templomában, melyet a magyarnyelvű istentisztelet számára szívességből engednek át havonta egyszer osztrák hittestvéreink, magyar református istentiszteletet tartott Ince Gábor budapesti lelkész. Ugyanez nap d. u. 5 órakor a Collegium Hungaricumban szeretetvendégség volt gazdag, művészi műsorral. A szeretetvendégség középpontjában Dr. Ince Gábor előadása állt, aki „Mit jelent március tizenötödike?” címmel tartott nagyrértékű előadást. A műsört a XLII. zsolnár vezette be s a magyar Himnusz magasztos hangjaival ért véget. E helyen is érdemesnek tartjuk megemlíteni dr. Ince Gábor hűségesei szolgálatait, mellyel pásztoralja Bécsben élő magyar református testvéreinket.

A Heidelbergi Káté. Kájel Endre balatonendrői lelkész, ki hívei között megkezdte a csipkeverést, mint háziipart, vele a külföldön is híressé tette a magyar csipkét. Erről elneveztek „csipkés pap”-nak, amit nagy büszkeséggel visel. De újabb időben a csipke mellett a Heidelbergi Kátéről lett nevezetes: ő a Káté legfanatikusabb híve talán az egész világon. Nemcsak a teljes kátét tanítja meg az utolsó betűig, hanem a hozzáírott dicséreteket és bibliai idézeteket is. Három évet fordít erre a nagy munkára: első évben a káté szövegét, másodikban a dicséreteket, harmadikban a szentírásbeli helyeket tanítja. Az első évesekkel a Kátét minden esztendőben elvégzetteti február 10-re s az idén is elvégeztette.

1935 április 8-án lesz II. Rákóczi Ferenc halálának kétszáz éves évfordulója. Ebből az alkalomból úgy a csonka országban, mint a Felvidéken kegyeletes megemlékezés lesz a nagy fejedelemlről.

Budapesten az egyetemi ifjak pékműhelyt nyitottak, hogy ennek segítségével megszerezzék mindennapi kenyérüket.

A magyar protestáns és katolikus ifjúság február 20-án a Pesti Vigadóban kongresszust rendezett, melyben kifejezésre juttatták, hogy vállalva haladnak együtt a nemzeti megújulás célja felé.

A Kolozsvár—hídelvei református egyházközség elhatározta, hogy a régi és semmitmondó, üres köszöntési formákkal, pl. alázatos szolgálja, ajánlom magamat, stb. szakít és ezek helyett „Békesség Istentől” szavakkal fogják egymást üdvözölni a gyülekezet tagjai.

Idégen hitre térítik a székelyeket. Bukarestből jelentik: A történelem igazolta, hogy a románságot az elmagyarosodástól a külön keleti vallás tartotta vissza, mely lelkileg teljesen elszigetelte a román népet a magyartól. A történelemnek ezt a tanulságát használják fel most a román hatóságok amikor minden eszközzel igyekeznek hitük elhagyására és a görögkeleti román államegyházba való belépésre bírni a magyarokat. A vasútnál már régóta családoknak használják azt az ígéretet a még megmaradt magyar alkalmazottakkal és munkásokkal szemben, hogy megmaradhatnak állásukban, ha áttérnek a görögkeleti hitre. Aradon a vagongyár szintén így téríti át a magyar munkásokat. De megkezdődött ez a folyamat most a székely kisgazdák között is. Az udvarhelymegyei Homoródoklánd községben már igen sok székelyt térítették át a görögkeleti vallásra; az áttérteket külön iskolázzák és számukra vetítettképekkel kísért előadásokat rendeznek, amelyeken Magyarország történelmi alakjairól torzképeket mutatnak be és kigunyolják őket. Ezeket az előadásokat állandóan szítják a magyar gyűlöletet. Diararcfalván ötvenegy családot térítették át a görög-

keleti vallásra. Az így áttért családok gyermekei természetesen végleg elvesznek a magyarságra nézve. A térítések a legnagyobb hatósági presszióval, adóleengedési ígéretekkel és más ilyen eszközökkel folynak.

Magyar énekek — Svédországban. Svédország ev. egyháza új énekeskönyvet készített s az új könyv számára egy magyar ev. lelkész lefordította a „Szegény fejem...” és „Térj magadhoz, drága Sion” kezdetű énekeket.

„Zsidók a modern világban” című művében Arthur Ruppin felsorolt adatai szerint a Krisztus előtti első században négy és ötmillió közt járt a zsidók száma. A középkor nagyon leapasztotta a zsidóságot, a XV. század végén érte el a mélypontot. Ekkor újból szaporodásnak indult. A XVIII. század végén már két és félmillió zsidó élt a világon. 1930-ban a statisztika már 16 milliót mutat ki. 130 év alatt 640 százalékos szaporulat. 1880-ban kezdődött a nagy zsidó népvándorlás keletről nyugatra. 1880 és 1933 között négy-millió zsidó hagyta el Kelet-Európát és költözött át Amerikába, vagy a nyugateurópai államokba. Ez a nagy előretörés lett az alapja az antiszemita mozgalom új erőrekelésének.

A Téli Ujság traktátusai. A nagy elterjedtségnek örvendő Téli Ujság idei évfolyamában három igen értékes traktátus jelent meg. A békésbányai református egyházmege lelkész egyesülete mint különnyomatot az egyházmege összes gyülekezeteiben ingyen osztotta szét, mint hiterősítő és egyházi érzést nevelő traktátusokat. Mindenik egyház készségesen fizette meg a traktátusok 1 filléres árát. Most az egyházmege lelkészegyesülete elhatározta, hogy az ország minden lelkései hivatalának felajánlja e traktátusokat terjesztés, illetve ingyenes szétosztás végett, abban a meggyőződésben, hogy egyetemes egyházunknak tesz vele hasznos, jó szolgálatot. Ha a traktátusokat országszerte szíves érdeklődés kíséri, a békésbányai lelkészegyesület 5—10 traktátust jelent meg évente. A traktátusok a következők: Gönczy Béla: Bele tartozol-e az egyházba? Gönczy Béla: Kiknek lehet szavuk az egyházban? Marjay Géza: Fegyelem. Az értékes traktátusokra szeretettel hívjuk fel olvasóink figyelmét. A füzetkék megrendelhetők a Téli Ujság kiadójánál, a Körösvidéki R.-T.-nál, Békéscsaba, II., Szent István-tér 18., példányonként 1 filléres áron.

Érettségizett eselédék. A „Református Élet” írja: A budapesti statisztikának két adata, mely szerint 70 főiskolás és 143 érettségizett eselédéány szolgálat fővárosunkban, érthetően nagy feltűnést keltett. Az egészséges társadalmat kétségkívül nagy mértékben jellemzi az a törekvés, hogy benne lehetőleg mindenki a neki megfelelő helyre kerüljön. Ez a két számadat s a nyomában támadt megdöbbenés éppen arra mutat, hogy mennyire nincs ez így a mi magyar életünkben. Mindenki tudja, hogy a legtöbb diploma ma már nem jelent nagyobb jövedelmet, mint az ipari vagy a kereskedelmi pályák magasabb fokozatainak egész serege. Mégis óriási a törtetés utána. Bizonyára azért is, mert még ma is, a középosztály végzetes proletarializálódásának korában, állástalan diplomások ezreinek napjaiban az a beteg értékelés él társadalmunk széles rétegeiben, mely nem a munkájának értéke és hűsége alapján, hanem diplomájának és címeinek csengése után értékeli az embert. Ezért él az alsóbb néposztályok lelkében egy nagy sóvárgás a diploma, századunk devalválódott kiváltságsele után. S ez a sóvárgás sokszor nemcsak a tehetséges gyermekeket juttatja irtózatos erőfeszítések és áldozatok árán az oklevél birtokába, hanem a gyengébb képességűeket is. Ez az egészségtelen értékelés idézi elő azt is, hogy a középosztálybeli ember nem tudja elképzelni a gyermeke jövődjét diploma nélkül, még akkor sem, ha az más pályán jobban boldogulna s így diplomájával nem szorítana ki egy nálánál nagyobb tehetségű, de összeköttetések és anyagi erőforrások nélkül szűkölködő fiatal magyart. Az osztálygóg mindig veszedelmes, de különösen az napjainkban. Az ember és a munka értékét végeredményében pedig soha sem a neve és a külső körülmények határozzák meg, hanem a rátermettség és a hűség. Az egész magyar világ betegsége benne van ebben a képen. Vannak diplomás eselédék és vannak diplomájuknak megfelelő állásokban emberek, akik kisebb felelősségű munkákban megállhatnák a helyüket, de nem állják meg ott, ahová a diplomájuk vezette őket.

Ausztriában a protestánsok száma napról-napra szaporodik, bár a protestáns egyházakba való belépést a hatóságok mindenféle eszközzel akadályozzák. Ezért a Nemzetközi Jóbarátság Egyházi Szövetségének világbizottsága kifejezést adott azon óhajának, hogy „tartassék fent Ausztriá-

ban a hit és lelkiismereti szabadság és hogy a polgári élet minden vonalán őriztessék meg minden bevett felekezetnek törvényben biztosított joga."

Németországban az 1933. évi népszámlálás eredménye szerint az összlakosság 62,66 százaléka protestáns. A zsidók százalékszámára 0,77 százalék.

Lelkészek kötelező katonai szolgálata. A brazíliai kormány katonai szolgálatra kötelezte a lelkészeket is. A szolgálat időtartama négy hónap és a felszentelés előtt szolgáló le.

HIVATALOS ÉRTESETÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

494—1935. szám.

ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATOK RENDJE

1935. év jún. havában a tiszántúli református egyházkerület fiú- és leányközépiskoláiban.

Békési reálgimnázium. Érettségizők száma : 32 ; érettségi ideje : június 27—30. ; elnök : Dr. Baltazár Dezső.

Debreceni fiúgimnázium. Érettségizők száma : 55 ; érettségi ideje : június 20—26. ; elnök : Dr. Baltazár Dezső. (E tanévben csak egy szakasz van a VIII. osztályban.)

Debreceni leánygimnázium. Érettségizők száma : 42 ; érettségi ideje : június 17—22. ; elnök : Dr. Kálly Kálmán.

Hajdúböszörményi gimnázium. Érettségizők száma : 34 ; érettségi ideje : június 24—28. ; elnök : Dr. Pap Károly.

Hajdúnánási reálgimnázium. Érettségizők száma : 14 ; érettségi ideje : június 24—25. ; elnök : vitéz Dr. Bessenyei Lajos.

Hódmezővásárhelyi gimnázium. Érettségizők száma : 32 ; érettségi ideje június 19—22. ; elnök : Maklár Károly.

Karcagi reálgimnázium. Érettségizők száma : 23 ; érettségi ideje : június 20—22. ; elnök : vitéz Dr. Besenyei Lajos.

Kisújszállási reálgimnázium. Érettségizők száma : 32 ; érettségi ideje : június 19—22. ; elnök : Harsányi Pál.

Mezőtúri gimnázium. Érettségizők száma : 30 ; érettségi ideje : június 19—22. ; elnök : Dr. Erdős Károly.

Szeghalmi reálgimnázium. Érettségizők száma : 28 ; érettségi ideje : június 17—20. ; elnök : Kolozsváry Kiss László.

Debrecen, 1935 március 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől

555—1935. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytszeteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak 73,813—1934. VI. szám alatt Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közgazgatási bizottságához intézett rendeletének másolatát tudomásulvétel céljából közlöm.

„Az 1930 : XLVII. tc. alapján kiadott 1931. évi 865/1—70. VKM számú végrehajtási utasítás 9. §-a szerint, „ha a betegség miatt vagy egyéb okból szabadságot tanárokat helyettesítő okleveles tanító szolgálatát közvetlenül segéd-tanítói alkalmazás követi, akkor ez a helyettesítő alkalmazás

a segéd-tanítói szolgálat várakozási idejébe beszámíttatik“. Nem tartanám méltányosnak, ha ennek a jogszabálynak alkalmazásánál a később keletkezett kiegészítő tanítói, illetőleg óvónői intézmény figyelmen kívül hagyatnék.

Azért elrendelem, hogy az idézett jogszabály hatálya a költségvetésileg nem rendszeresített úgynevezett kiegészítő tanítói (tanítónői), illetőleg óvónői állásokon működő tanítókra (tanítónőkre) és óvónőkre is kiterjesszessék. Ennek folytán a segéd-tanítói (tanítónői) és segédóvónői szolgálat idejét megelőző szolgálati időnek a segéd-tanítói (tanítónői), illetőleg segédóvónői szolgálat (várakozási) idejébe való beszámításánál nem tehető különbség aszerint, hogy a tanító (tanítónő), illetőleg óvónő költségvetésileg rendszeresített, avagy nem rendszeresített, helyettes vagy kiegészítő tanítói (tanítónői), illetőleg óvónői álláson teljesített-e szolgálatot.

Budapest, 1935. évi február hó 8-án. A miniszter helyett : Dr. Petri Pál s. k., államtitkár."

Debrecen, 1935 február 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

583—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytszeteletű esperes és lelkész urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 15-én megjelent 4. számában 58,568—1935. VI. sz. alatt a népi iskolai tejfogyasztás tárgyában közzétett rendeletére.

Debrecen, 1935 február 19.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

664—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 34,936—1935. V. 1. szám alatt a devizaigényléseknél köveendő eljárás tárgyában közli, hogy a jövőben mindennemű állami devizaigénylésnél, elsősorban pedig a külföldi kiküldetéseknél az eddiginél is fokozottabb takarékossgal kell eljárni.

Felhívom ezért az egyházkerületekhez tartozó valamennyi közép- és középfokú iskola igazgatóságát, hogy amennyiben előfordulna oly eset, hogy valamelyik iskola igazgatósága saját hatáskörében fordulna közvetlenül a Magyar Nemzeti Bankhoz devizaigénylésekkel, ily esetekben is a legnagyobb takarékosagra legyen figyelemmel s a netáni igényléseit előzőleg hozzájárulás végett a m. kir. Pénzügyminiszter úrnak minden alkalommal jelentse be.

Debrecen, 1935 március 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

733—1935. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytszeteletű iskolaszéki elnök urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 1-én megjelent 5. számában közzétett alábbi rendeletére :

1135—1935. eln. sz. A közszolgálati alkalmazottak vasúti arcképes igazolványának 1935. évre való meghosszabbítása.

Debrecen, 1935 március 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

734—1935. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 37,175—1934. V. 1. ü. o. szám alatt a magyaros ruházatkodás bevezetése tárgyában a magyaros öltözködési mozgalom országos

bizottsága előterjesztésére azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy iskoláinkban a magyarruha kultúrát támogassam és intézkedjem aziránt, hogy az idegen szellemű és művészietlen formaruha helyett a magyaros formaruhát használják.

Felhívom ehhez képest a rendelkezésem alatt álló közép- és középfokú iskolák igazgatóságait, hogy egyrészt a szülői értekezleteken mutassanak rá a magyaros öltözködés és magyaros formaruha viseletnek erkölcsi nevelő hatására és ajánlják a szülők figyelmébe, hogy új iskolaruha beszerzésének szüksége esetén törekedjenek gyermekeik számára magyaros öltözeteket beszerezni, másrészt pedig ezeken a szülői értekezleteken szerzett benyomásaik alapján tegyék megfontolás tárgyává, hogy azokban az iskolákban, ahol a kötelező iskolai formaruha, akár mint teljes ruházat, akár mint diáksapka be van vezetve, ez a viselet nem volna-e alkalmas és fokozatosan, anélkül, hogy ez a szülők újabb megterhelését vonná maga után, iskolai célra megfelelő és olcsó magyaros formaruhaival, illetve diáksapkáival felelőre lehet.

Megfontolás tárgyává volna tehető az is, hogy az internátusokban az idegen szellemű formaruhák helyett milyen módoszatok mellett volna a mai gazdasági helyzet figyelembevételével megfelelő átmenettel magyaros formaruha bevezethető. Erre vonatkozólag az internátusok igazgatóságaitól véleményes jelentéstételt kérjeknek és terjesszék nek fel.

Debrecen, 1935 március 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

771—1935. szám.

KÖRLEVÉL

a középiskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak 34,719—1935. V. 1. ü. o. szám alatt a gyorsírástanítás tárgyában valamennyi tanker. kir. főigazgatóságához stb. intézett rendeletének másolatát a főhatóságom alá tartozó középiskolákkal hasonló értelemben való eljárás céljából közlöm.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 34,719—1935. V. 1. ügyszám alatt valamennyi tanker. kir. főigazgatósághoz, a budapesti és pécsi m. kir. középiskolai tanárképzőintézet elnökségéhez intézett rendeletének másolata.

„A középiskolai gyorsírástanítás eredményessége a gyorsírástanárnak háromirányú, egymással szorosan összefüggő és egymáson felépülő munkásságán alapszik. A háromirányú munkásság közül az egyik a rendes órákon való tanítás, tehát az elméleti ismeretekben való alapvető munka, a másik a rendkívüli órákon való tanítás, melynek célja a rendes órákon való ismeretek továbbfejlesztése, harmadik a gyorsírókörü munka, a rendes és rendkívüli órákon szerzett ismeretek megfelelő begyakorlása, gyakorlati készségük emelése.

A háromirányú munkásság egymással szorosan összefüggő és egymástól célszerűen el nem választható. Éppen ezért elrendelem, hogy a középiskolákban a gyorsírásnak mint rendes tárgynak és mint rendkívüli tárgynak tanítása, valamint a gyorsírókör vezetése lehetőleg egy tanárra bízassék.

Olyan iskolákban, ahol a gyorsírást rendes tárgyként több tanár is tanítja, a gyorsírásnak rendkívüli tárgyként való tanítását az igazgató csak a gyorsírókör vezetőjére bízhatja. Azon iskolákban, amelyekben gyorsírókör nincs, a gyorsírást rendkívüli tárgyként nem tanítható.

E rendelkezésemről Címed tudomás és további eljárás végett értesítem. Budapest, 1935. évi március hó 1-én. A miniszter helyett: Dr. Szily Kálmán s. k. államtitkár.”

Debrecen, 1935 március 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

772—1935.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 36,695—1935. V. 1. szám alatt azt közli velem, hogy a m. kir.

földművelésügyi miniszter úr értesítése szerint az Országos Tejpropaganda Bizottság kezdeményezésére az 1929—30. iskolai évben a székesfőváros fennhatósága alá tartozó összes iskolákban megindult a rendszeres tízóraji tejfogyasztás, melyet a későbbi tanévekben is rendszeresítették és ezzel egyidejűleg felhívja a figyelmünket az iskolai tejfogyasztás egészségügyi, pedagógiai és szociális jelentőségére azzal a kérelemmel, hogy a tízóraji tejfogyasztási mozgalmat hathatósan támogassuk.

Felhívom ehhez képest főhatóságom alá tartozó közép- és középfokú iskolák igazgatóságait, hogy a székesfővárosban megindult tízóraji tejfogyasztási mozgalmat saját iskolájukban is támogassák, illetve működjenek közre abban, hogy a tízóraji tejfogyasztás iskolájukban is rendszeresítettessék.

A fővárosban bevezetett rendszer szerint a tanulóifjúságnak az a része, mely kedvezőbb vagyoni viszonyok között van, a piaci tejárnál magasabb tejjarat fizet a tejért és ebből a többiből a szegényebb sorsú iskolásgyermeknek ingyen jutnak a napi tejadaghoz.

Debrecen, 1935 március 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Valamennyi Református Egyházmege Espereséhez és egyházmegyei Lelkészegegyesület Elnökségéhez és Nagytiszteletű Tagjaihoz.

Kedves Szolgatársaim!

Az ORLE határozata és gyakorlata alapján, hogy a lelkészek önképzése ügyét előmozdítsuk s pontos elvi és gyakorlati kérdésekben egységes közvélemény kialakítását lehetővé tegyük, az idei egyházmegyei gyűlések és lelkészi körök tárgyalási anyagát a következő kérdésekkel bővítjük:

A) Elméleti tudományos tétel:

Dr. Kováts J. István: „A kereszténység és a társadalmi kérdések” c. munkájának tartalmi ismertetése és bírálata. (Különösen megtárgyalandók és kiemelendők a jelen korra és közeljövőre vonatkozó fejtegetései.)

B) Aktuális tudományos tétel:

Az oxfordi mozgalom előnyei és hátrányai a magyar református pasztoráció szempontjából. (A mozgalomra vonatkozó művek közül leghozzáférhetőbbek: Kováts J. István: Az Oxford Mozgalom gurnigeli gyűlése; J. F. Laun: A Csend Ideje; A. J. Russell: Csak bűnösöknek...; Spoeri Teofil: A bűn; Protestáns Szemle 1934 februári száma stb. Ugyanitt utalás van a külföldi irodalomra is.)

C) Gyakorlati tétel:

Az önszegély módjai a magyar református lelkipásztorok anyagi helyzetének súlyos kérdéseiben. (Betegségélyezés, szülési, tanítási, temetkezési segély, kedvezményes lelkipásztori ruha- és palástakció stb.)

D) Beszámoló tétel:

Az egyházmegye területén 1933 szeptemberétől kezdve mostanig tartott lelkipásztori és presbiteri gyűlésekről, konferenciákról részletes történelmi sorrendi ismertetés és összefoglaló jelentések.

E) Adminisztratív tétel:

Az egyházmegyében az utóbbi 25 év folyamán (1910—1935) elhunyt lelkészek rövid életrajza és nekrológja. (Az egyes nekrológok kidolgozásával azok volnának megbízandók, akik családi nexus, baráti kötelék, vagy utódlás folytán az adatokhoz könnyebben hozzájutnak.)

Atyafiságos szeretettel kérlek, hogy a kérdések kifejtésére és előadására a lelkészi testület kebeléből mindegyik kérdésre két-két előadót kijelölni sziveskedjetelek.

A kérdések leggyümölcsözőbb tárgyalási módjának azt tartanók, ha a két kijelölt és írásbeli értekezést felolvasó mellett még más lelkésztestvérek is felszólítást nyernének a kérdéssel való beható foglalkozásra, hogy a felolvasást követő vitát szakszerű, tárgyilagos hozzászólásokkal vezet-

hessék be s így a lelkészertekezlet tagjai ne csak passzív hallgatói, hanem aktív résztvevői is legyenek a kérdés tárgyalásának s ezáltal egységes közvélemény kialakításának.

Úgy a kérdéseket tárgyaló szakértekezéseket, valamint az elfogadott határozati javaslatokat és a hozzászólások lényegét is tartalmazó jegyzőkönyveket szíveskedjete a gyűlés megtartása után sürgősen Csikesz Sándor egyetemi professzor, ORLE főtitkárhoz (Debrecen, Kollégium) küldeni, hogy az egész országból beérkező anyag egységes szempontok szerint kellő időben feldolgozható legyen a legközelebbi ORLE gyűlésre.

Anyaszentegyházunk javára szolgáló munkánk elvégzésében segítő készségekre Isten áldását kívánjuk,

atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1935 február hó.

Csikesz Sándor sk.,
egyetemi professzor,
az ORLE főtitkára.

Dr. Baltazár Dezső sk.,
püspök,
az ORLE elnöke.

Az Országos Református Presbiteri Szövetség megalakult egyházmezei Intéző Bizottsága Elnökségéhez és a helyi fiók Igazgatótanácsához.

Amikor az Országos Református Presbiteri Szövetség munkába vette egyházmezei fiókjainak megalakítását, nem csak az volt a cél, hogy az ország presbiterének egységes társadalmi szervezetet adjon, hanem hogy bizonyos fontos elvi és gyakorlati kérdésekben egységes közvélemény kialakítását munkálja.

Ezt a célt szolgálják az Országos Presbiteri Szövetség körkérdései, melyeket azzal a kérelemmel tűz ki, hogy az egyházmezei fiók elnöksége, igazgatótanácsa, az igazgató és tudósító együttműködve gondoskodjanak arról, hogy ezek a kérdések az egyházmezei és körzeti konferenciákon még ez év folyamán részletes megtárgyalás alá kerüljenek.

A Szövetség most kitűzött kérdőpontjai a következők:

A) Gyakorlati tétel:

A presbiter hivatása az egyházfegyelem terén. (Különösen a legújabb Egyházi Törvény vonatkozó része vizsgálendő meg.)

B) Beszámoló tétel:

Melyik volt az egyházmeze területén a legáldásosabb presbiteri konferencia? — Beküldendő azoknak az előadásoknak a szövege, vázlata s azoknak a presbiteri konferenciáknak a jegyzőkönyve, amelyek nyomán a legtöbb lelki áldás fakadt.

Szeretettel kérjük az elnökségeket, hogy úgy a kérdéseket tárgyaló dolgozatokat, valamint az elfogadott határozati javaslatokat és a hozzászólások lényegét is tartalmazó jegyzőkönyveket szíveskedjenek a gyűlés megtartása után sürgősen Csikesz Sándor egyetemi professzor, ORPSZ főtitkárhoz (Debrecen, Kollégium) küldeni, hogy az egész országból beérkező anyag egységes szempontok szerint kellő időben feldolgozható legyen a legközelebbi ORPSZ-gyűlésre.

Anyaszentegyházunk javára szolgáló munkánk elvégzésében segítő készségekre Isten áldását kívánja,

atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1935 február hó.

Csikesz Sándor,
egyetemi profosszor,
az ORSz főtitkára.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök,
az ORSz elnöke.

Pályázat.

A debreceni református Kollégium polgári fiúiskolájának igazgatótanács elnöksége pályázatot hirdet egy lemondás folytán megüresedett testnevelő-szakos rendes tanári állásra. Pályázhatnak református vallású okleveles középfokú iskolákra képesített testnevelő tanárok. A megválasztandó rendes tanár javadalma a nemállami tanszemélyzet részére megállapított javadalommal mindig minden tekintetben azonos, vagyis a fizetési osztálynak és lakáspénznek megállapítása és folyósítása teljesen a nemállami rendes tanárok státusába való besorozáshoz és előléptetéshez igazodik. A tiszántúli református egyházkerület Elnökségé-

hez címzett és szabályszerűen felszerelt folyamodványok 1935 április 1-ig a református polgári fiúiskola igazgatóságának címére (Debrecen, Kollégium) küldendők be. Az állás 1935 szeptember 1-én kell elfoglalni.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

vitéz Csánky Adorján,
igazgató.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református Kollégium gimnáziumának igazgatótanács elnöksége pályázatot hirdet egy elhalálozás folytán megüresedett és miniszteri engedéllyel átszervezett angol-magyar vagy angol-latin rendes tanári állásra. A megválasztandó rendes tanár javadalma a nemállami tanszemélyzet részére megállapított javadalommal minden tekintetben azonos, vagyis a fizetési osztálynak és a lakáspénznek megállapítása és folyósítása teljesen a státusba való besorozástól függ; semmi más egyéb eltérő illetményre jogosultsága nincs. A tiszántúli református egyházkerület Elnökségéhez címzett és szabályszerűen felszerelt folyamodványok 1935 április 7-én délig a református gimnázium Igazgatóságának címére (Debrecen) küldendők be. Az állás folyó évi szeptember 1-én kell elfoglalni.

Dr. Baltazár Dezső sk.,
püspök.

vitéz Dr. Bessenyei Lajos sk.,
igazgató.

Pályázati hirdetés.

A gyulaházi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 18 értékegységben és 19%-ban megállapított helyi javadalom és államsegély. Kötelesség: törvényszerű. Az állás szeptember 1-én foglalható el. Pályázati kérvények március 23-án délelőtt 12 óráig a Lelkipásztori Hivatal, Gyulaháza címen adandók be.

Pályázati hirdetés.

A hajdúnánási református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett, államsegély élvezetével egybekötött V. sz. tanítónői állásra. Fizetés törvényszerű. Kötelesség: a reábizott osztály, vagy osztályok vezetése, mindennemű belmissziói munkában való segédkezés. Az állás csak 1935 év szeptember 1-én foglalandó el. Létszámcsökkentés folytán nyugdíjazott tanérok és legálább egyévi eredményes szolgálatot igazoló kiegészítő tanítók előnyben részesülnek. Pályázati kérvények és okmányok április 10. délig adandók be alulírott iskolaszéki elnökhöz. Hiányosan felszerelt vagy később érkező pályázatok figyelembe nem vétetnek.

Nagy Imre,
református iskolaszéki elnök.

TARTALOM:

Dr. Baltazár Dezső: Memento.
Kiss Lajos: Vas Mihály.
Dr. Farkas Pál: Az oxfordi csoportmozgalom.
Baráth Imre: Kondás Gyurka tekintélyt szerez.
Horváth Zoltán. Az első magyar lalkészítő.
Kósa Béla: Nem sok igazság van.
Tudomány és irodalom.
Hírek az egyházmezejékből.
Különlék.
Hivatalos értesítés.
Pályázatok.
Hírdetések.

Kályhák, tűzhelyek, zománc-

edények előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében

DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal
DIENES JÓZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.

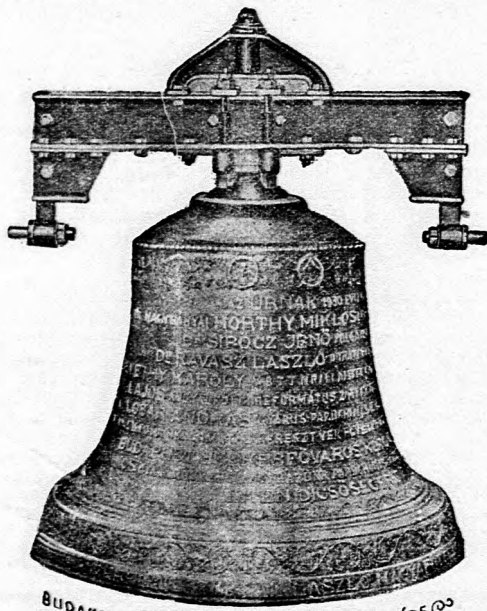
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-UTCA 77.

és Petneházy-u. 78. sz. egyesített telken, de a
gyár bejárata: VI., Petneházy-u. 78. sz. alatt.
Telefon: Aut. 913-53. sz. Körtsegvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevelével

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy
aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vá-
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.**

Vásároljon

a mai gazdasági helyzet-
nek legjobban megfelelő
bevásárlási rendszerrel

a „TAKARÉKOSSÁG KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG”

DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6.

évek óta jól bevált és minden előnyt
a vásárlónak nyújtó rendszerével!

Ha még nem lenne igazoló könyvecskéje
és vásárlási utalványa, forduljon ennek kiállításáért
a Takarékoság irodájához Debrecen, Deák Ferenc-u. 6.

Debrecenben: 48 régi nagy megbízható cégnél érvényes
Mátészalkán: 11 „”
mindennemű szükségletének beszerzésénél ez igazolvány
és utalvány.

Sem a könyvecskéért, sem a vásárlásnál nem fizet semmit!!

**Minden üzletbe úgy léphet be ez utal-
ványokkal, mint a készpénzvevő!!**

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János vasnagykereskedése
Telefon 6. és 15-48. Debrecen.

Különő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslr-bődönők, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.

Ruha-, télikabát- és felöltőszövetekben
legnagyobb választék és legolcsóbb árak

„Posztóház”-ban

Debrecen, Svetits-palota.

Kérjen mintákat!

Telefon: 34-47.

Vigyázzon!

Csak szaküzletben vásároljon!

SZENDRŐ SÁNDOR

zongora-, grammofon-, hangszerraktár
DEBRECEN, BATTYÁNY-UTCA 22. SZ.

Zongorahangolás, javítás Tennis-ülők szakszerű
helyben és vidéken. hűrozása és javítása.

Központi fűtés, víz, gáz, csatorna

KÉSZÍTÉS, ÁTALAKÍTÁS, JAVÍTÁS, KARBANTARTÁS. MINTARAKTÁRI

Telefon: 19-37.

GYENES

DEBRECEN,
Szent Anna-utca 3.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1935-623